2024 ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Говьсүмбэр аймаг, Сүмбэр сумын нутагт байрлах
“Гаалийн хяналтын талбай” төсөл

“ДУУТ НУУР ХӨГЖИЛ” ХХК

АГУУЛГА

ОРШИЛ 3
НЭГ. ТӨСЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА 4
1.1. Төслийн нэр 4
1.2. Төсөл хэрэгжүүлэгч аж ахуйн нэгж, байгууллага 4
1.3. Төслийн байршил 4
1.4. Төслийн хүчин чадал, техник технологи 5
1.4.1. Төслийн үйл ажиллагааны товч танилцуулга 5
1.4.2. Төслийн техник технологи 6
1.4.3. Төслийн байрилга байгууламж, дэд бүтцийн шийдлийн мэдээлэл 6
ХОЁР. ТӨСӨЛ ХЭРЭГЖИЖ БУЙ НУТГИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧИН, НИЙГЭМ-ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТӨЛӨВ БАЙДЛЫН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА 9
2.1. Төсөл хэрэгжиж буй нутгийн цаг уур, уур амьсгалын нөхцөл 9
2.2. Газрын гадарга 9
2.3. Геологийн тогтоц, хөрс үүсгэгч эх чулуулаг 10
2.4. Гадаргын болон газрын доорх ус 11
2.5. Хөрсөн бүрхэвч 11
2.6. Ургамлан нөмрөг 12
2.7. Нийгэм эдийн засгийн хөгжил 13
ГУРАВ. ТӨСЛИЙН ГОЛ БОЛОН БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙН ТОДОРХОЙЛОЛТ 14
3.1. Төслийн болзошгүй болон гол сөрөг нөлөөллүүд 14
3.2. Төслийн гол сөрөг нөлөөлөл 15
ДӨРӨВ. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ЗОРИЛГО, ГОЛ ЗОРИЛТ, ХАМРАХ ХҮРЭЭ 17
ТАВ. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ 18
ЗУРГАА. ОРЧНЫ ТОХИЖИЛТ, ЦЭЦЭРЛЭГЖҮҮЛЭЛТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ 24
ДОЛОО. ТҮҮХ СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ 25
НАЙМ. ОСОЛ, ЭРСДЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ 26
ЕС. ХОГ ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ 28
АРАВ. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨР 30
АРВАН НЭГ. УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ 33
АРВАН ХОЁР. 2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ХЭРЭГЖИЛТИЙГ ОРОЛЦОГЧ, СОНИРХОГЧ ТАЛУУДАД ТАЙЛАГНАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ 34
БАЙГАЛЬ ОРЧНЫГ ХАМГААЛАХ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ НИЙТ ЗАРДАЛ 35

ЗУРГИЙН ЖАГСААЛТ

Зураг 1. Төслийн талбайн байршил ... 4
Зураг 2. Төслийн ерөнхий төлөвлөлт ... 5
Зураг 3. Чингэлэг өргөх болон буулгах төхөөрөмж ... 6
Зураг 4. Гаалийн хяналтын талбайн бүтэц, зохион байгуулалт ... 8
Зураг 5. Агаарын температурын жил, сарын явц ... 9
Зураг 6. Төслийн талбай орчмын геоморфологи ... 10
Зураг 7. Төслийн талбай орчмын геологийн тогтоц ... 10
Зураг 8. Төслийн талбай орчмын газрын доорх усны нөхөн сэргээгддэг нөөцийн тархалт ... 11
Зураг 9. Төслийн талбайн хөрсөн бүрхэвч ... 12
Зураг 10. Төслийн талбай орчмын ургамлан нөмрөг ... 13
Зураг 14. Гадаа байрлуулах хогийн савны жишээ ... 29
Зураг 15. Мониторингийн цэгүүдийн байршил ... 30

ХҮСНЭГТИЙН ЖАГСААЛТ

Хүснэгт 1. Төслийн талбайн булангийн цэгийн солбицолууд ... 4
Хүснэгт 2. Төслийн үйл ажиллагаанаас агаарын чанарт үзүүлэх нөлөөлөл ... 14
Хүснэгт 3. Төслийн үйл ажиллагаанаас хөрсөнд үзүүлэх нөлөөлөл ... 14
Хүснэгт 4. Төслийн үйл ажиллагаанаас усны нөөц, чанарт үзүүлэх нөлөөлөл ... 14
Хүснэгт 5. Төслийн үйл ажиллагаанаас ургамлан нөмрөгт үзүүлэх нөлөөлөл ... 15
Хүснэгт 6. Нөлөөллийн үнэлгээний шалгуур ба анхаарвал зохих асуудлууд ... 15
Хүснэгт 7. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө ... 18
Хүснэгт 8. Орчны тохижилт, нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө ... 24
Хүснэгт 9. Түүх, соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө ... 25
Хүснэгт 10. Осол эрсдлийн менежментийн төлөвлөгөө ... 26
Хүснэгт 11. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө ... 28
Хүснэгт 12. Орчны хяналт шинжилгээний цэгүүдийн байршил ... 30
Хүснэгт 13. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр ... 31
Хүснэгт 14. Удирдлага зохион байгуулалтын хүрээнд хэрэгжүүлэх арга хэмжээ ... 33
Хүснэгт 15. БОМТ, түүний хэрэгжилтийг оролцогч, сонирхогч талуудад тайлагнах, хэлэлцүүлэх хуваарь ... 34
Хүснэгт 16. БОМТ-ний нийт зардал, мян.төг ... 35

ОРШИЛ

“Дуут нуур хөгжил” ХХК нь 2021 оны 05 дугаар сарын 28-нд үүсгэн байгуулагдсан. Говьсүмбэр аймгийн засаг даргын 2023 оны 09 сарын 07-ны өдрийн А/211 тоот шийдвэрээр гаалийн хяналтын талбайн зориулалтаар 5 жилийн хугацаатайгаар олгосон газар эзэмшүүлэх зөвшөөрлийн дагуу тус талбайд төмөр зам, авто зам, автомашины зогсоол, чингэлэгт бараа материал буулгах талбай, задгай нүүрс овоолгын талбай, нүүрс хадгалах хэсэг, ажилчдын байр, хамгаалалтын байр, гэрэлтүүлэг, камержуулалт зэрэг гаалийн хяналтын талбайн бүх шаардлагыг хангасан гаалийн хяналтын талбай байгуулахаар төлөвлөсөн.

Энэхүү төслийн зорилго нь Монгол улсын Төмөр замын тээврийн тухай, бусад холбогдох хууль, дүрэм журам, үндэсний стандартыг баримтлан Говь-сүмбэр аймгийн Чойр өртөөнд төмөр зам, автозам хосолсон уул уурхайн эрдэст бүтээгдэхүүн шилжүүлэн ачих ложистикийн төв шинээр байгуулахад оршино.

Төслийн объект байрлах бүс нутгийн ашигт малтмал ялангуяа төмрийн хүдэр, төмрийн баяжмалыг Замын үүд өртөөгөөр дамжуулан экспортлоход өнөөгийн байгаа хүчин чадал хүрэлцээгүй байгаа болно. Иймд хүчин чадлыг нь нэмэгдүүлэх, Монгол улсын экспортын бараа бүтээгдэхүүний хэмжээг өсгөх зорилгоор уул уурхайн эрдэст бүтээгдэхүүний ачааны ложистикийн төвийг шинээр барихаар төлөвлөн ажиллаж байна.

Төслийн байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний тайланг 2024 онд “Дорнын байгаль” ХХК боловсруулан Байгаль орчин аялал жуулчлалын яамаар баталгаажуулсан.

НЭГ. ТӨСЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

1.1. Төслийн нэр

“Гаалийн хяналтын талбай” төсөл

1.2. Төсөл хэрэгжүүлэгч аж ахуйн нэгж, байгууллага

Төсөл хэрэгжүүлэгч: “Дуут нуур хөгжил” ХХК
Улсын бүртгэлийн дугаар: 000255216
Регистрийн дугаар: 6709672
Хаяг: Говьсүмбэр аймаг, Сүмбэр сум, 3-р баг, 4-75
Утас: 99138170

1.3. Төслийн байршил

Төсөл хэрэгжих талбай нь засаг захиргааны хуваарилалтаарГовьсүмбэр аймгийн Сүмбэр сум, 1-р багийн нутаг дэвсгэрт, Аяган 100а хаягт 15.3 га талбайд байрлаж байна.

Төслийн талбай байрлах Говьсүмбэр аймгийн Сүмбэр сум нь Улаанбаатар хотоос 225 км-ийн зайтай оршино. Төслийн талбайн байршлыг дараах зургаар харууллаа.

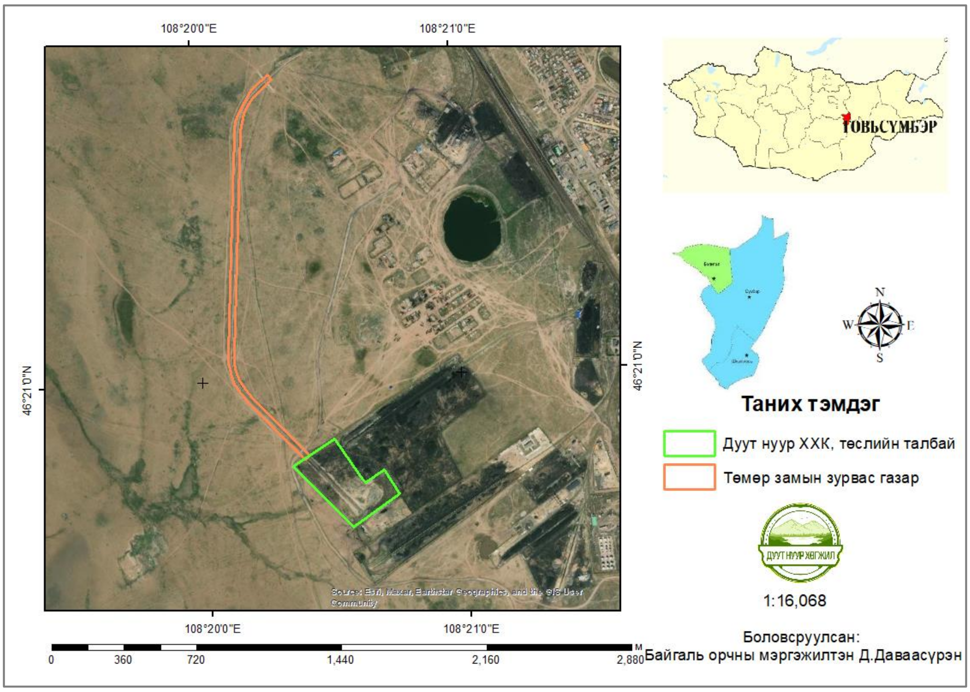

Зураг 1. Төслийн талбайн байршил

Төслийн талбайн булангийн цэгүүдийн солбицлыг дараах хүснэгтээр харууллаа.

Хүснэгт 1. Төслийн талбайн булангийн цэгийн солбицолууд

Нэгж талбарын дугаар\талбайн хэмжээ, га	Цэгийн дугаар	Цэгийн солбицол	
		Өргөрөг	Уртраг
	1	5136067.79	295446.45

Нүүрс ачиж, буулгах талбай 15.3 га	2	5135962.62	295509.80
	3	5135838.23	295584.70
	4	5135895.17	295683.16
	5	5135770.48	295751.08
	6	5135635.81	295526.08
	7	5135623.74	295506.26
	8	5135550.98	295412.05
	9	5135872.75	295137.06
	10	5135943.16	295232.17
	11	5135946.32	295237.63
	12	5136067.59	295446.10

1.4. Төслийн хүчин чадал, техник технологи

1.4.1. Төслийн үйл ажиллагааны товч танилцуулга

“Дуут нуур хөгжил” ХХК-ийн Говьсүмбэр аймгийн Сүмбэр сумын 1-р багийн нутаг Чойр өртөөг түшиглэн байгуулах Гаалийн хяналтын талбай нь Гааль, татварын ерөнхий газрын 2022 оны А/339 дүгээр тушаалаар баталсан “Гаалийн хяналтын бүсийн журам”, монгол улсын стандарт /MNS5832:2007/-ын шаардлага хангаж улс хооронд тээвэрлэх уул уурхайн эрдэст бүтээгдэхүүн хүлээн авах, хадгалах, ачиж буулгах, гаалийн хяналт хийхтэй холбогдсон иж бүрдэл үйл ажиллагааг зохион байгуулна.

Уламжлалт задгай тээвэр болон чингэлэгт тээвэрт ачиж гаалийн хяналтын бүсдээ хүлээн авч буулган гаалийн хяналт хийх үйл ажиллагаа эрхэлнэ.

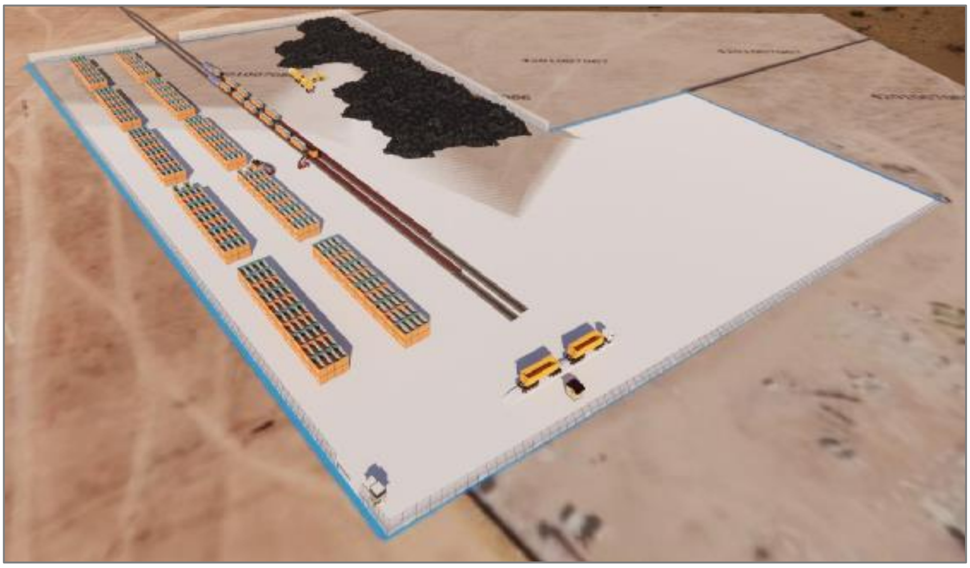

Зураг 2. Төслийн ерөнхий төлөвлөлт

Гаалийн хяналтын талбайн үйл ажиллагааны дараалал.

1. Тээвэрлэж ирсэн ачаа бараа, тоног төхөөрөмж болон уул уурхайн эрдэст бүтээгдэхүүнийг стандарт журмын дагуу аюулгүй найдвартай зориулалтын талбайд буулгах

2. Буусан ачаа бараа, тоног төхөөрөмж болон түүхий эдийг найдвартай стандартад нийцсэн талбайд хадгалах
3. Талбай дахь ачааг чингэлэг ачиж буулгах ачигчаар ачиж пүүлүүлэн лацдаж, гаалийн хяналтад бүрдүүлэлт хийн гаргах.

Орон нутгийн ачаа бараа, тоног төхөөрөмж болон уул уурхайн эрдэст бүтээгдэхүүнийг чингэлэгт тээвэрт ачиж шууд эцсийн хэрэглэгчдэд хүргэж өгснөөр олон удаагийн ачиж буулгах явцыг багасгаж, үүнээс үүсэж буй материалын хорогдол, агаарын бохирдол, тоосжилт зэрэг байгаль орчны асуудлуудыг цогцоор нь шийдэх юм.

Чингэлэгт ачиж буулгах дэвшилтэт технологи /KALMAR маркийн өргөх буулгах төхөөрөмж/-ийг нэвтрүүлнэ. Ингэснээр буулгах болон ачих хугацааг багасгаж тээврийн хэрэгслийн сул зогсолтыг бууруулж, ажлын бүтээмжийг нэмэгдүүлнэ.

Зураг 3. Чингэлэг өргөх болон буулгах төхөөрөмж

1.4.2. Төслийн техник технологи

Гаалийн хяналтын нүүрс буулгах талбайд доорх тоног төхөөрөмжийг ашиглана. Үүнд:

- Дугуйт ачигч /ковш/ - 2ш
- Чингэлэг буулгах болон ачих төхөөрөмж /KALMAR/ - 1ш
- Усны тээвэрлэх машин – 1ш
- Суудлын автомашин – 1ш
- Вагон пүү – 1ш
- Авто пүү – 1ш

1.4.3. Төслийн байрилга байгууламж, дэд бүтцийн шийдлийн мэдээлэл

Гаалийн хяналтын нүүрс буулгах талбайд доорх барилга байгууламжийг байгуулна. Үүнд:

- Уламжлалт задгай болон чингэлэгтэй түүхий эд хүлээн авах, ачих, буулгах
- талбай
- Оффисын байр
- Орох болон гарах хаалганы шалган нэвтрүүлэх харуулын байр

- Авто пүү болон пүүлэгчийн байр
- Вагон пүү болон пүүлэгчийн байр
- Гаалийн хяналтын талбайн хашаа
- Гэрэлт цамхгууд /тусгай зориулалтын/
- Бохирын цооног
- Ажилчдын амрах байр
- Гал тогоо, угаалгын өрөө, 00-н хэсэг
- Агуулах
- Гараж засварын цех
- Авто зогсоол

Гаалийн хяналтын нүүрс буулгах талбайн ажилчдын байр нь 20-30 хүний багтаамжтай, нэг давхар сэндвичэн барилга байх бөгөөд нийт 9 өрөө, 1 хурлын заал, нэгдсэн 1 гал тогоотой байна. Гаалийн байгууллага, ачаа тээвэр болон гаалийн хяналтын бүсийн ажилчдын аюулгүй байдлыг хангахын тулд бүрэн хяналтын камерын систем болон гэрээт харуул хамгаалалтын албаар хариуцан ажиллах гэрээ байгуулан ажиллана. Мөн интернэт болон харилцаа холбооны асуудлыг уг салбартаа тэргүүлэгч компанитай хамтран ажиллах гэрээ байгуулан шилэн кабелын систем ашиглан шийдвэрлэхээр тооцож байна. Гаалийн хяналтын талбай дээр ухаалаг түгжээ, электрон лац, смарт картаас бүрдсэн смарт систем нэвтрүүлнэ.

Ус хэрэглээний эх үүсвэр: Унд, ахуйн зориулалтаар ашиглах усны хэрэглээг зөөврийн усаар хангана.

Цахилгаан хангамжийн эх үүсвэр: Талбайн гэрэлтүүлэг болон дотоодын хэрэгцээг УБТЗ-ын харьяа цахилгаан дамжуулах агаарын шугамнаас салаалж дэд станц байгуулан хангана.

Чойр 546-р км-н 10кВ цахилгаан дамжуулах агаарын шугамын тулгуур №40-өөс кабель шугамаар холболт авч цахилгаан эрчим хүчээр хангагдана.

Дулаан хангамж: : Дулаан хангамжийн эх үүсвэрийг сонгохдоо бүс нутгийн цаг уурын үзүүлэлт, оффисын барилгын овор хэмжээ, дулаан хэрэглэгчид болон тэдгээрийн үндсэн зориулалт тавигдах шаардлагын дагуу хийж гүйцэтгэнэ. Дулаан хангамжийг цахилгаанаар шийдсэн бойлертой байна.

Хүний нөөц. Хяналтын талбайн ажилчид ажлын байрны онцлогоос хамаарч өдрийн 12 болон 8 цагаар хоногт 1-ээс 3 ээлжээр ажиллаж, 24 цагийн харуул хамгаалалт болон хяналтын камертай байна. Талбайн ажилчдад талбайн менежер, ХАБЭА-ийн ажилтан, Механик инженер, пүүний оператор, диспертчер, дугуйт ачигчийн оператор, чингэлэг өргөх буулгах төхөөрөмжийн оператор, цахилгаанчин болон гагнуурчин байна. Аж ахуйн ажилчдад жолооч/IT инженер, Тогооч, Үйлчлэгч, Харуул нийт 13 хүн байна. Төслийн талбайн удирдлага зохион байгуулалт бүтцийг графикаар үзүүлэв.

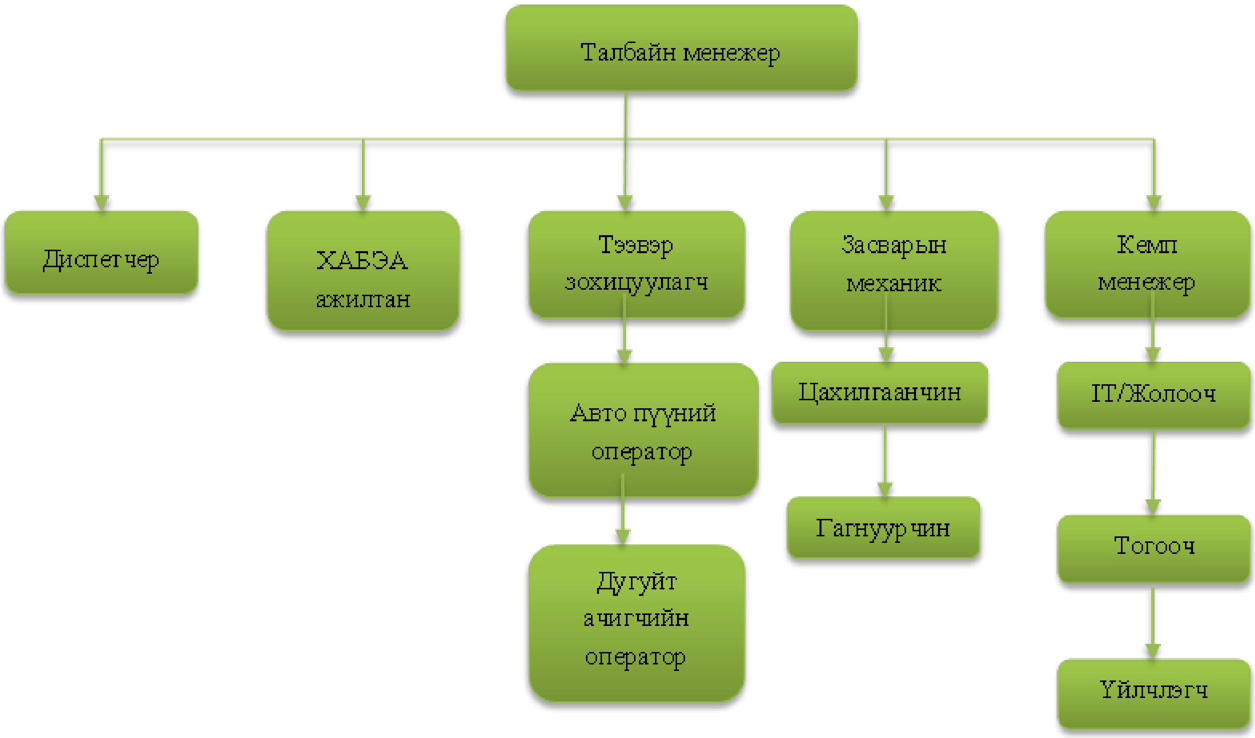

Зураг 4. Гаалийн хяналтын талбайн бүтэц, зохион байгуулалт

Одоогийн байдлаар хүний нөөцийн хувьд талбайн эрхлэгч, ХАБЭА ажилтан, 2 ковш оператор, талбайн туслах ажилтан гэсэн 5 хүний бүрэлдэхүүнтэйгээр үйл ажиллагаа эхлээд байна.

ХОЁР. ТӨСӨЛ ХЭРЭГЖИЖ БУЙ НУТГИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧИН, НИЙГЭМ-ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТӨЛӨВ БАЙДЛЫН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

2.1. Төсөл хэрэгжиж буй нутгийн цаг уур, уур амьсгалын нөхцөл

Гаалийн талбай байгуулахаар төлөвлөж буй талбай нь Монгол орны хамгийн дулаан бүсд багтдаг бөгөөд уур амьсгалын мужлалаар хэт халуун хуурай зунтай, хүйтэн, хуурай өвөлтэй мужид багтана. Цаг агаарын хэмжилтийн дүнгээс үзэхэд зуны улирлын агаарын дундаж температур +20°C байх бол өвлийн улирлын дундаж температур -17°C орчим бол жилийн дундаж температурын хэмжээ +3°C орчимд хэлбэлзэнэ.

Жилд дунджаар 90-100мм орчим хур тунадас унах бөгөөд нийт хур тунадасын 80% зөвхөн дулааны улиралд 4–р сараас 10-р сарын хугацаанд ногдоно. Хур тунадасны ихэнх хувь нь дулааны улиралд унах учир өвлийн улиралд цастай өдрийн 1-3 орчим байх бөгөөд тогтвортой цасан бүрхүүл тогтдоггүй байна. улиралын хөлдөлт гэсэлтийн гүн хөрсний механик бүрэлдэхүүн болон чийгийн агууламжтай уялдаатайгаар 30см хүртэл гүнд хэлбэлзэнэ. Салхитай өдрийн тоо жилд 30-40 орчим байх бөгөөд үүнээс шороон шуургатай өдрийн 40 дээш орчим буюу нийт жилийн турш маш их хүчтэй салхины нөлөөнд орщдог байна. Уур амьсгалын нөхцөлийн хуурай-чийг багатай, хүчтэй салхины нөлөөнд орщдог шинж нь төслийн талбайн хөрсөн бүрхэвчийг хуурай, элсэн фракц давамгайлсан, органик бодисын нөөц багатай, давсны агууламж өндөр, карбонатын агууламж их зэргээр илэрдэг.

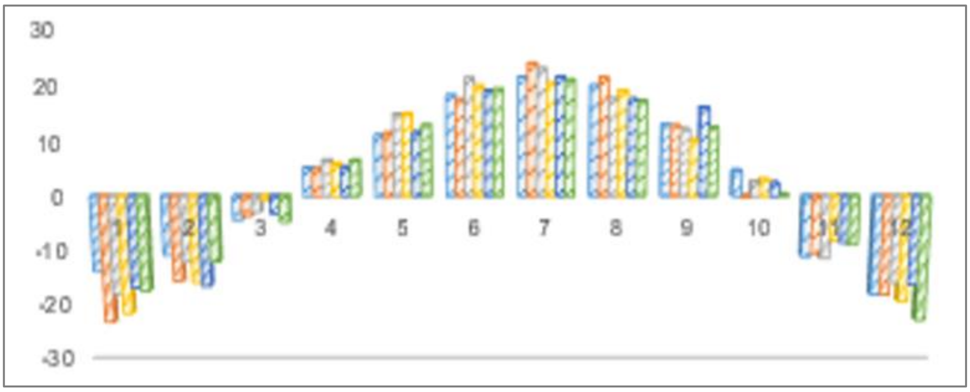

Зураг 5. Агаарын температурын жил, сарын явц

2.2. Газрын гадарга

Төсөл хэрэгжиж буй талбай орчмын хөрс үүсгэгч эх чулуулаг нь пролювийн элс, элсэнцэр хурдасаас тогтоно. Ийм гаралтай пролювийн хурдас нь Монголын дорнод хэсгийн элэгдэл-хуримтлалын гаралтай ухаа гүвээт тал болон тэгшивтэр талуудад түгээмэл тохиолдоно. Эдгээр хурдас нь элс, элсэнцэр механик бүрэлдэхүүнтэй, карбонатын агууламж өндөртэй, хөрсний үе давхаргуудад элсэн фракцийн агууламж өндөр, нам дор газруудад хүнд шаврансар бүтэцтэй байдаг.

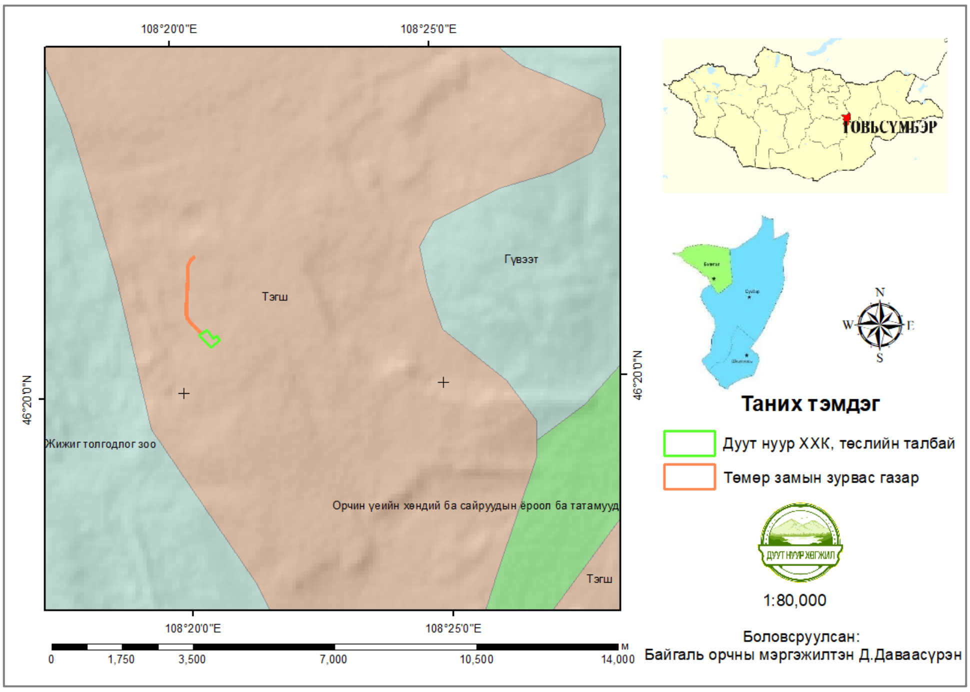

Зураг 6. Төслийн талбай орчмын геоморфологи

2.3. Геологийн тогтоц, хөрс үүсгэгч эх чулуулаг

Төсөл хэрэгжиж буй талбай орчмын хөрс үүсгэгч эх чулуулаг нь пролювийн элс, элсэнцэр хурдасаас тогтоно. Ийм гаралтай пролювийн хурдас нь Монголын дорнод хэсгийн элэгдэл-хуримтлалын гаралтай ухаа гүвээт тал болон тэгшивтэр талуудад түгээмэл тохиолдоно.

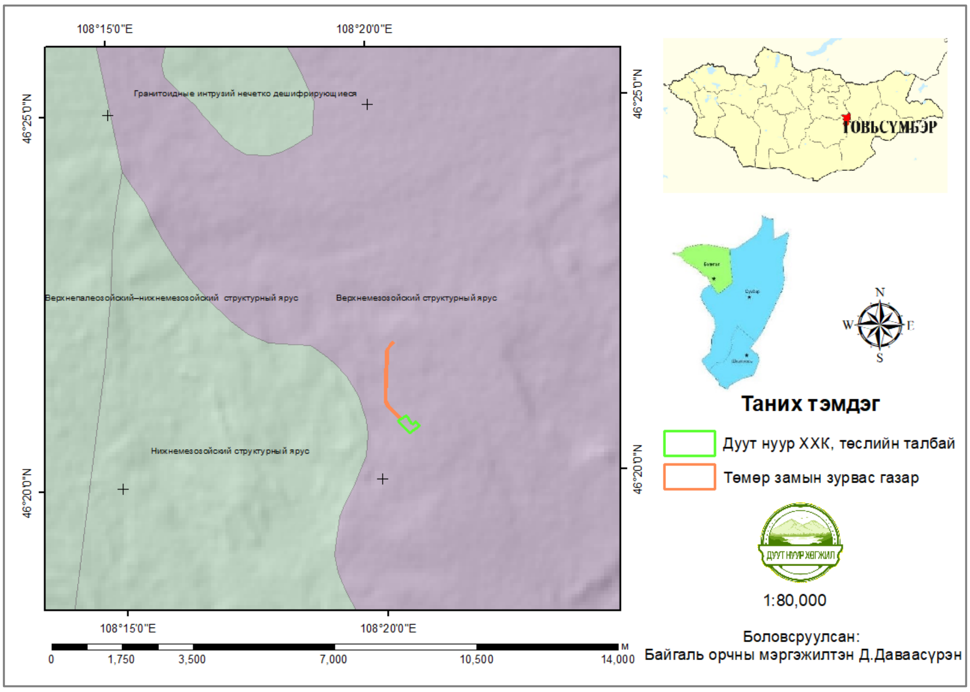

Зураг 7. Төслийн талбай орчмын геологийн тогтоц

Эдгээр хурдас нь элс, элсэнцэр механик бүрэлдэхүүнтэй, карбонатын агууламж өндөртэй, хөрсний үе давхаргуудад элсэн фракцийн агууламж өндөр, нам дор газруудад хүнд элсэнцэр бүтэцтэй байдаг.

2.4. Гадаргын болон газрын доорх ус

Гаалийн хяналтын нүүрс буулгах талбайн орчимд гадаргын усны хэлбэр байхгүй. Ус зүйн сүлжээгээр Төв Азийн гадагш урсгалгүй ай савд багтах ба Гидрогеологийн мужлалтаар улирлын хомс тэжээлтэй районд багтдаг.

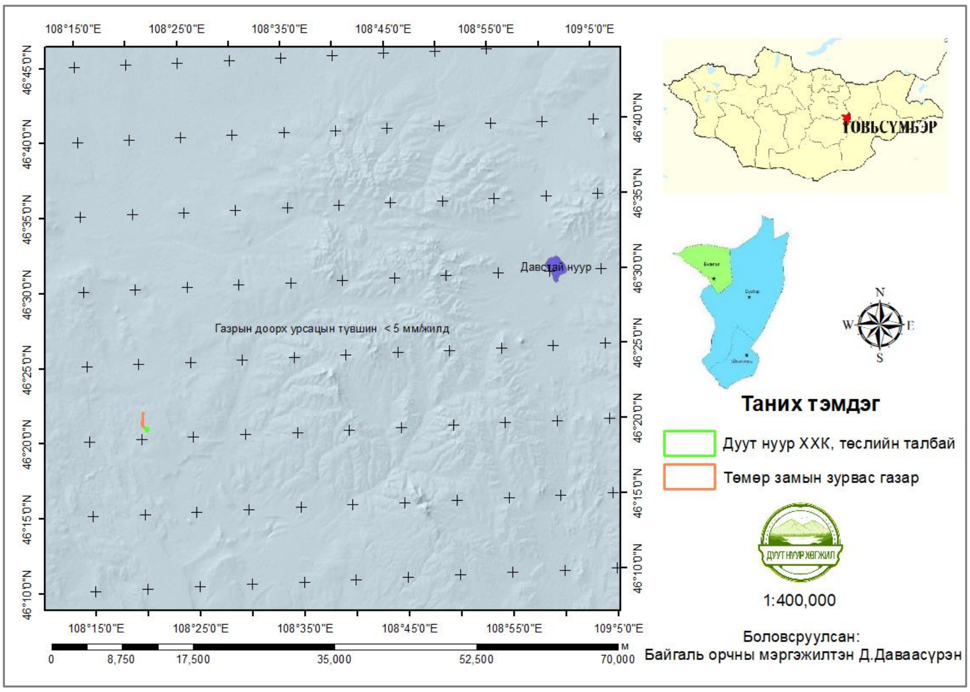

Зураг 8. Төслийн талбай орчмын газрын доорх усны нөхөн сэргээгддэг нөөцийн тархалт

2.5. Хөрсөн бүрхэвч

1926 онд Оросын эрдэмтэн Б.Б.Полынов, В.И.Ликовский нар / Өргөө- Чойр- Сайн ус- Бага үд / Улаанбаатар- Чойр- Сайншанд- Замын Үүд/ гэсэн маршрутаар анхны хөрсний судалгаа хийхдээ Чойрын ойролцоо Зараа булаг гэдэг газар буудаллаж тэнд хөрсний зүсэлт хийжээ /зүсэлт-425/. Зүсэлтийн координат нь 460361300, ı25 1080, ı м өндөртэй талын элсэн саарал хөрс тархсан байна гэж тодорхойлжээ. Энэ нь одоогийн хөрсний ангилалзүйгээр тал хөндийн элсэнцэр механик бүрэлдэхүүнтэй хүрэн хөрс тархсаныг тэмдэглэжээ. Энд хөрсний өнгөн хэсэгт 0.5-1.0см зузаантай хайрга, элсэн давхарга тархсаныг анх онцлон тэмдэглэж энэ нь хөрсийг угаагдал, хийсэлт, хэт халалтаас хамгаалдаг болохыг анх удаа онцлон тэмдэглэсэн байна. Оросын эрдэмтэн И.П.Герасимов, Е.М.Лавренко нарын Геоморфологийн мужлалтаар бидний судалгаа хийсэн Чойр орчмын нутаг нь Дорнод монголын бэсрэг уулст нутагт хамаарагдаж байна. Энд бэсрэг уулын ихэнх хэсгийг ухаа, гүвээ, толгод , хотос, хөндий , талархаг газар эзлэдэг онцлогтой. 1950 онд А.А.Юнатов Монгол орны бүс бүслүүрийн ангилалаар Хүрэн хөрстэй дундад халхын хээрийн тойрогт. 1954 онд ургамал газарзүйн мужлалтыг ургамлын аймгийн бүрэлдэхүүнээр тодорхойлж гаргахдаа Дундад халхийн хээрийн тойрогт тус тус хамааруулан ангилсан байна

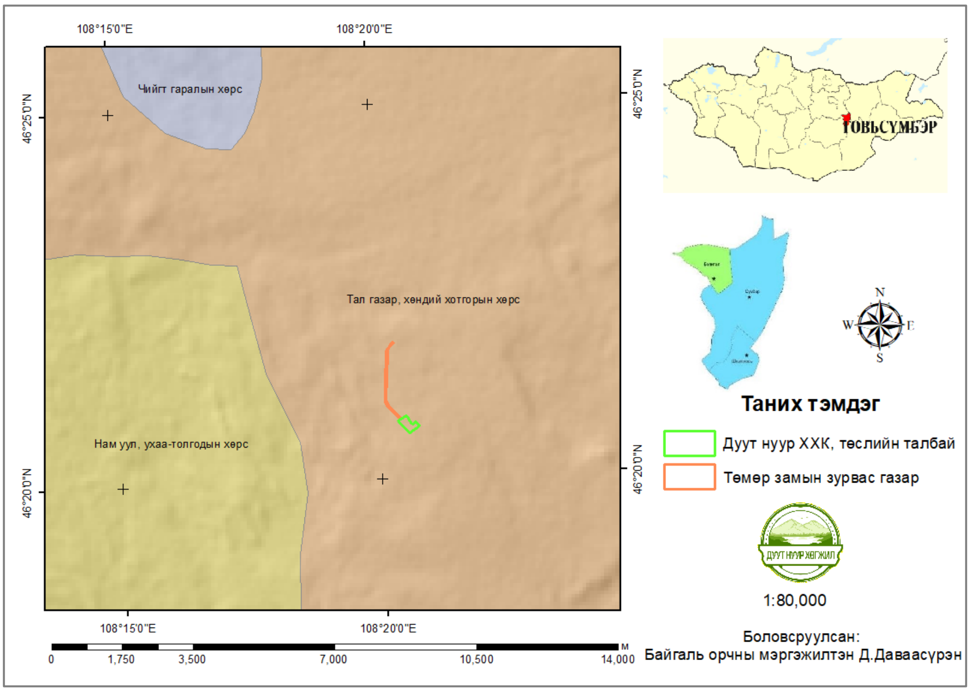

Зураг 9. Төслийн талбайн хөрсөн бүрхэвч

2.6. Ургамлан нөмрөг

Говьсүмбэр аймгийн Сүмбэр сумын нутагт орших Чойрын богд уулын ургамлуудаас:Энэ орчин хээрийн бүсэд багтаж Монгол Дагуурын тойргийн гадна байх боловч ургаж байгаа ургамлууд нь Монгол Дагуурын тойрогт ургаж байгаа ургамлууд буюу ихэнх нь ховор ховордсон устаж байгаа ургамлуудадын жагсаалтанд ордог байх юм. Үүнээс үзэхэд Монгол дагуурын тойрогийн хил хязгаар асар хумигджээ. Ургамлын зүйл төрөл цагийн аясаар их өөрчлөгдсөөр Чойрын Богдыг хүрээлэн хээрийн бүсийн хэв шинжийг олж. Уул толгод гэдэг буурал цагийн түүх юм даа. Монгол Дагуурын ургамлын тойргийн хилийн гаднах цэгийг Чойрын Богд уулаар авч харьцуулсан судалгаа хийвэл их л сонин түүх гарна даа. Монгол орны (магад ч үгүй дэлхийн ч байж мэднэ) хамгийн урд цэгт байгаа час улаан долоогоно, тавилгана мэтийн ургамал энэ ууланд бий.

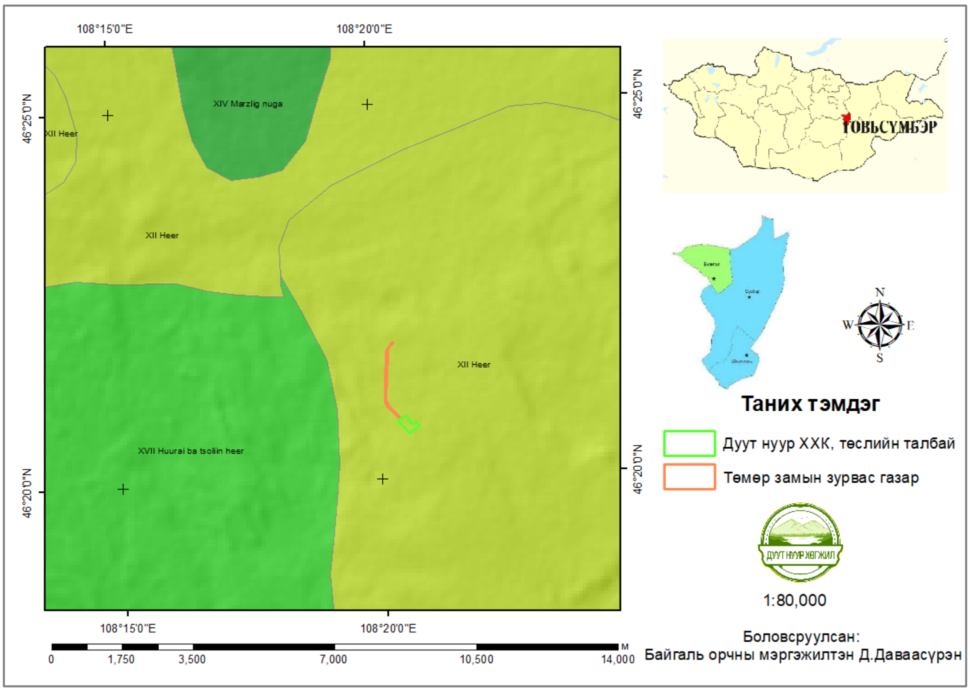

Зураг 10. Төслийн талбай орчмын ургамлан нөмрөг

2.7. Нийгэм эдийн засгийн хөгжил

Говьсүмбэр аймгийн 2023 оны жилийн эцсийн нийт хүн ам 18 153 болж өмнөх жилийн мөн үеэс 145 хүн буюу 0.7 хувиар өссөн үзүүлэлттэй. байна. Нийт хүн амын 9 042 хүн буюу 49.8 хувийг эрэгтэйчүүд, 9 106 хүн буюу 50.2 хувийг эмэгтэйчүүд эзэлж байна. Насны бүлгээр ангилан авч үзвэл 0-18 настай иргэн 7 405, 19-35 настай иргэн 4 650, 36-55 настай иргэн 4 228, 56-аа дээш настай иргэн 1 870 байна. Говьсүмбэр аймгийн бүртгэлийн хэлтсийн мэдээгээр 2023 оны эхний 5 сарын байдлаар 139 эх амаржиж, 140 хүүхэд мэндэлсэн нь өмнөх оны мөн үеэс амаржсан эх 30 буюу 21.6хувиар, төрсөн хүүхдийн тоо 31 буюу 22.3 хувиар өссөн байна.Бүртгүүлсэн гэр бүл 21, цуцалсан гэр бүл 7 бол нас баралт 38 байна. Өмнөх оны үетэй харьцуулахад цуцалсан гэр бүл 1 буюу 16.7 хувиар буурч, бүртгүүлсэн гэр бүл 8 буюу 38.1 хувиар, нас баралт 16 буюу 42.1 хувиар тус тус өссөн бол тайлант хугацаанд 3 хүүхэд үрчлэгдсэн байна.Шилжилт хөдөлгөөний мэдээгээр 90 хүн шилжин ирсэн нь өмнөх оны мөн үеэс 194 хүнээр буюу 68.3 хувиар буурсан байна.

ГУРАВ. ТӨСЛИЙН ГОЛ БОЛОН БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙН ТОДОРХОЙЛОЛТ

3.1. Төслийн болзошгүй болон гол сөрөг нөлөөллүүд

3.1.1. Төслийн үйл ажиллагаанаас агаарын чанарт нөлөөлөх нь:

“Дуут нуур хөгжил” ХХК-ийн төмөр замын салаа, машин техникийн дуу чимээгээр агаарын физик бохирдолт, шатах тослох материалын ууршилт, машин механизмын яндангаар хаягдах хорт хий, хатуу хог хаягдал зэргийн нөлөөгөөр агаарын хими, физикийн бохирдолтод орох зэргээр давхардмал бохирдолтуудад орох магадлалтай. Гэхдээ энэхүү нөлөөлөл нь бага юм.

Хүснэгт 2. Төслийн үйл ажиллагаанаас агаарын чанарт үзүүлэх нөлөөлөл

Нөлөөллийн хэлбэр	Нөлөөллийн үр дагавар				
	Маш бага	Бага	Дунд	Их	Онц аюултай
Тээврийн хэрэгслийн хөдөлгүүр дэх шаталтын процессоос үүсэх хорт хий		+			
Төслийн үйл ажиллагаанд ашиглагдах өргөгч тоног төхөөрөмжүүд			+		
Тээвэрлэлтийн үйл ажиллагаанаас үүсэх тоосжилт				+	

3.1.2. Төслийн үйл ажиллагаанаас хөрсөн бүрхэвчид нөлөөлөх нь:

Одоогийн байдлаар хөрсний эвдрэл байхгүй бөгөөд харин хөрс нь хүний болон машин техникийн нөлөөгөөр дагтаршиж доройтсон байна. Ачилт буулгалтын талбайн барилга байгууламжийн үед болон нүүрсийг ачих буулгах тээвэрлэлт зэрэг үйл ажиллагааны нөлөөнд тухайн газрын гадарга бага зэрэг өртөж доройтсон байна.

Хүснэгт 3. Төслийн үйл ажиллагаанаас хөрсөнд үзүүлэх нөлөөлөл

Нөлөөллийн хэлбэр	Нөлөөллийн үр дагавар				
	Маш бага	Бага	Дунд	Их	Онц аюултай
Вагон зам, ачилт буулгалтын талбай, авто зам, автомашины зогсоол, уул уурхайн эрдэст бүтээгдэхүүний овоолгын талбай, хадгалах хэсэг, ажилчдын байр, хамгаалалтын байр байгуулах			+		

3.1.3. Төслийн үйл ажиллагаанаас гадаргын болон газрын доорх усанд нөлөөлөх нь:

Хүснэгт 4. Төслийн үйл ажиллагаанаас усны нөөц, чанарт үзүүлэх нөлөөлөл

Нөлөөллийн хэлбэр	Нөлөөллийн үр дагавар				
	Маш бага	Бага	Дунд	Их	Онц аюултай
Ахуйн бохир ус, хатуу хог хаягдал ил задгай хаягдаж алдагдсанаас гадаргын болон газрын доорх ус бохирдох			+		

3.1.4. Төслийн үйл ажиллагаанаас ургамлан нөмрөгт нөлөөлөх нь:

Машин техник, хүний хөдөлгөөнөөр орчны ургамлан бүрхэвч алдагдах, ажиллагсад зориудын бус замаар явах, зэрэг нь ургамлан нөмрөгт нөлөөлөн, түүний төрөл зүйлийн бүрэлдэхүүнд өөрчлөлт оруулах (хог ургамал ихсэх), зэрэг сөрөг нөлөөллүүд үүсэж болзошгүй.

Хүснэгт 5. Төслийн үйл ажиллагаанаас ургамлан нөмрөгт үзүүлэх нөлөөлөл

Нөлөөллийн хэлбэр	Нөлөөллийн үр дагавар				
	Маш бага	Бага	Дунд	Их	Онц аюултай
Ургамлан нөмрөгийн талхагдал			+		
Ургамлын төрөл зүйлийн хомсдох		+			

3.1.5. Төслийн үйл ажиллагаанаас амьтны аймагт нөлөөлөх нь:

Одоогоор үйл ажиллагаа явуулж эхлээгүй байгаа. Цаашид үйл ажиллагаа явуулахад хашаа барьсан тул ойр хавийн айлын мал нэвтэрч орохгүй болно.

3.1.6. Төслийн үйл ажиллагааны нийгэм, эдийн засагт нөлөөлөх нь:

Төсөл хэрэгжсэнээр ажлын байр тодорхой хэмжээгээр нэмэгдэх давуу талтай. уул уурхайн компаниуд /Оюу толгой, Энержи ресурс, Эрдэнэс таван толгой, Орон нутгийн Таван толгой гэх мэт/ болон Говьсүмбэр аймгийн хүн амын хүнс, бараа материал, тоног төхөөрөмжийн ханган нийлүүлэлт, мөн уул уурхайн эрдэст бүтээгдэхүүний тээвэр ложистикийн төвийг байгуулж авто замаар явах хүнд даацын автомашины хэрэглээг багасгаж, авто тээврийн осол аваар, байгаль орчны бохирдлыг бууруулж, ачаа тээврийн хanган нийлүүлэлтийг баталгаатай, найдвартай, хурдан шуурхай болгон сум орон нутаг болон Монгол улсын эдийн засагт тодорхой хувь нэмэр оруулах зорилгоор төслийн ажлыг эхлүүлээд байна.

Төсөл хэрэгжих хугацаанд аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар, нийгмийн даатгал болон эрүүл мэндийн даатгалын шимтгэл, авто машин болон өөрөө явагч механизмын албан татвар, эдэлбэр газар ашигласны төлбөр болон бусад татвар төлбөрийг улс болон орон нутгийн төсвийн санд оруулах бөгөөд төсөл хэрэгжсэнээр орон нутагт шинэ ажлын байр нэмэгдэх боломжтой юм.

3.2. Төслийн гол сөрөг нөлөөлөл

Төслийн үйл ажиллагаанаас байгаль орчинд учруулж болзошгүй сөрөг нөлөөллүүдээс цаашид төсөл хэрэгжих явцад агаарын чанар, хөрсөн бүрхэвчийн бохирдолд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг хамгийн бага хэмжээнд байлгах тал дээр илүү түлхүү анхаарч, хяналт тавин ажиллах бөгөөд төслийн гол сөрөг нөлөөллүүдийг доорх байдлаар нэгтгэн харуулав.

Хүснэгт 6. Нөлөөллийн үнэлгээний шалгуур ба анхаарвал зохих асуудлууд

Байгаль орчин/ нийгмийн асуудлууд	Орон нутгийн хэмжээнд байгаль орчин, нийгэмд үзүүлж буй аливаа үйл ажиллагаа, бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний нөлөөлөл. Хамгийн их нөлөө үзүүлж байгаа асуудлыг хамгийн ноцтой асуудал гэж тооцно.
Байгаль орчин /нийгмийн элемент буюу нөлөөлөлд өртөж болзошгүй параметрүүд	Байгалийн физик шинж чанар: Агаарын чанар, чимээ шуугиан, газрын доорх усны төлөв байдал, чанар, хөрсний чанар, геоморфологи

	Биологийн буюу экологийн нөөц баялаг:Ургамал, амьтан, ургамал амьтан, тусгай хамгаалалттай газар нутаг, дархан цаазтай амьтан ургамлын төрөл зүйл Хүний хэрэглээний үнэ цэнэ: Аж үйлдвэр, зам тээвэр, хөдөө аж ахуй, орон нутгийн усны хангамж, орон нутаг дахь хаягдал усны менежмент, хатуу хог хаягдлын менежмент, эрчим хүчний хэрэглээ, цахилгаан эрчим хүчний хангамж Амьдралын чанар: нийгмийн үнэ цэнэ, нийгэм-эдийн засаг, боловсрол, археологийн үнэ цэнэ, байгалийн үзэсгэлэн, эрүүл мэнд, аюулгүй байдал
Хууль эрх зүйн шаардлага	Тухайн үйл ажиллагааг гүйцэтгэх арга хэлбэрийг заасан журмуудыг батлан гаргана.
Байгаль орчны нөлөөллийн далайц	Бараа материал, тоног төхөөрөмжийн ханган нийлүүлэлт, мөн уул уурхайн эрдэст бүтээгдэхүүний тээвэр ложистикийн төвийг байгуулах учир тоосжилт багасан.
Нөлөөлөл үүсэх газар зүйн байрлал	Гаалийн хяналтын талбайн Сүмбэр сумын 1-р багын нутаг дэвсгэр буюу өөрийн эзэмшлийн 15,3 га талбайд явагдана. .
Нөлөөлөл үргэлжлэх хугацаа давтамж	Гаалийн хяналтын талбайн барилга байгууламжийн явцад тоног төхөөрөмжөөс дуу чимээ тархана. Тоосжилт болон дуу чимээ нь бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийн явцад л тархах үргэлжлэх хугацаа богино юм. Харин цаашид ашиглалтын явцад төмөр замын дуу чимээ нэмэгдэнэ.
Хүмүүст нөлөөлөх байдал	Төсөл хэрэгжих талбайн ойр орчимд тээврийн зам, төмөр зам байгаа хэдий ч, суурьшлын бүс байхгүй байна. Төслийн үйл ажиллагаанаас үүсэх тоосжилт, дуу чимээ нь талбайд ажиллаж байгаа ажилчдад нөлөөлнө.
Нөлөөллийн эрсдэл	Болзошгүй нөлөөлөлд тус үйлдвэрийн хашаалсан талбай болон ажилчид өртөнө.
Нийгэм эдийн засгийн хувьд үзүүлэх нөлөө	Говьсүмбэр аймгийн хүн амын хүнс, бараа материал, тоног төхөөрөмжийн хანган нийлүүлэлт, мөн уул уурхайн эрдэст бүтээгдэхүүний тээвэр ложистикийн төвийг байгуулж авто замаар явах хүнд даацын автомашины хэрэглээг багасгаж, авто тээврийн осол аваар, байгаль орчны бохирдлыг бууруулж, ачаа тээврийн ханган нийлүүлэлтийг баталгаатай, найдвартай, хурдан шуурхай болгон сум орон нутаг болон Монгол улсын эдийн засагт тодорхой хувь нэмэр оруулна.
Нөхөн сэргээж болох эсэх	Төслийн талбайн 20-оос доошгүй хувьд ногоон байгууламж байгуулах шаардлагатай.
Институцийн чадавх	Орон нутгийн засаг захиргааны байгууллагууд нөлөөллийн асуудлаар ажиллах чадавх сул байдаг. БОАЖЯ болон үнэлгээний мэргэшсэн ХХК-уудаас туслалцаа авах шаардлагатай гэж үзэж байна.
Байгаль орчин, нийгэм эдийн засгийн үзүүлэлт	Байгаль орчинд дунд зэргийн сөрөг нөлөөтэй, энэ нь богино хугацаанд нөлөөлөл үзүүлнэ. Улс болон орон нутгийн эдийн засагт эерэг нөлөөлөлтэй.
Нөлөөллийн нийт үнэлгээ	Нөлөөлөл дунд зэрэг боловч богино хугацаагаар үргэлжлэх эрсдэлтэй. Нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, нөлөөллийг бууруулах, аюулгүй ажиллагааны зааварчилгааг нарийн чанд сахиж ажиллах шаардлагатай.

ДӨРӨВ. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ЗОРИЛГО, ГОЛ ЗОРИЛТ, ХАМРАХ ХҮРЭЭ

Говьсүмбэр аймгийн Сүмбэр сумын нутагт байрлах “Гаалийн хяналтын талбай” төслийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө нь төслийн байгаль орчинд учруулж болзошгүй сөрөг нөлөөллийг төслийн технологи ажиллагааны онцлогтой нь уялдуулан ОУ-ын хэмжээнд хүлээн зөвшөөрөгдсөн гол болон болзошгүй нөлөөллийг тодорхойлох арга, аргачлалын дагуу байгаль орчны бүрэлдэхүүн хэсгүүдийг тус бүрд нь авч үзсэний үндсэн дээр байгаль орчныг хамгаалах бусад багц хууль, холбогдох журам, заасврын дагуу хийж гүйцэтгэсэн болно.

Байгаль орчныг хамгаалах менежментийн төлөвлөгөө нь байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх талаар Монгол Улсын хуулиуд, шинээр гарч буй шаардлагатай уялдан байнга шинэчлэгдэж байх баримт бичиг төдийгүй төслийн хэрэгжилтийн үе шатанд байгаль хамгаалах, болзошгүй сөрөг нөлөөллийг тухай бүр нь бууруулж нөхөн сэргээх зорилтыг хангах үүрэгтэй юм.

2024 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний гол зорилт нь байгаль орчны нарийвчилсан үнэлгээнд тусгасан байгаль орчны бүрэдэхүүн хэсэгт нөлөөлөх сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, арилгах арга хэмжээг хэрэгжүүлж, тухайн жил бүр мөрдөн ажилладаг байгаль орчныг хамгаалах, орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэхэд оршино.

2024 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний зорилго нь төслийн төгсгөлийн ажлын үе шатанд байгаль орчинд учруулах гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллийг тодорхойлж, сөрөг нөлөөллөөс урьдчилсан сэргийлэх, бууруулах, арилгах арга хэмжээг хэрэгжүүлэх хугацаа, зардал, хариуцах эзний хамтаар төлөвлөн үйл ажиллагаандаа мөрдөж ажиллахад чиглэнэ.

ТАВ. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний явцад төслийн үйл ажиллагаанаас тухайн нутгийн байгаль орчинд үзүүлэх гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ, түүнээс урьдчилан сэргийлэх, үр дагаврыг арилгах арга хэмжээ, тэдгээрийг хэрэгжүүлэх хугацаа, шаардагдах хөрөнгө зардлын хамт тодорхойлж, баримтлах хууль, дүрэм журам, стандартуудыг хамтатган 2024 онд хэрэгжүүлэх байгаль хамгаалах төлөвлөгөөг боловсруулав.

Хүснэгт 7. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө

№	Гол ба болзошгүй сөрөг нөлөөлөл	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Нэгжийн өртөг /төг/	Тоо, хэмжээ	Нийт зардал /төг/	Хэрэгжүүлэх хугацаа, давтамж	Баримтлах стандарт, аргачлал
Агаар орчин								
1	Нүүрс тээвэрлэх, ачих, буулгах зэрэг төслийн талбай дээр хийгдэх ажлын үед тоос, тоосжилт үүсэх	Тоосжилт бууруулах 8 м-ээс багагүй өндөртэй зориулалтын хашааг талбайн хойд болон зүүн талыг тойруулан барих, тогтмол засварлаж байх, бүрэн бүтэн байдалд хяналт тавих	Талбайн хойд болон зүүн талд 580 м урт	Үйл ажиллагааны зардлаар			2024 онд тогтмол хянаж байх	- Агаарын чанарын стандартын зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ (ЗДХ) MNS 4585:2007 (Гадна агаарын ЗДХ) - Агаарын чанарын нийтлэг асуудал. Нарийн ширхэгтэй тоосыг тодорхойлох арга MNS 5364:2004
2		Зам талбайн усалгааны зориулалтын автомашинтай болох	“Дуут нуур хөгжил” ХХК	Үйл ажиллагааны зардлаар			2024 онд	
3		Тоосжилт үүсгэж буй зам талбайн тоосжилтыг дарах усалгаа хийх	Вагон ачилтын 80 м өргөн, 380 м урттай 2 талын талбай /6 га/ болон 4 м өргөн, 800 м тээврийн зам /0.3 га/	Үйл ажиллагааны зардлаар			2024 онд тогтмол	

№	Гол ба болзошгүй сөрөг нөлөөлөл	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Нэгжийн өртөг /төг/	Тоо, хэмжээ	Нийт зардал /төг/	Хэрэгжүүлэх хугацаа, давтамж	Баримтлах стандарт, аргачлал
4		Төслийн ачиж буулгах талбайн хэсгийг хайрган хучилттай болгох, нягтаршуулж, дагтаршуулж талбай бэлдэх	9,000 м3 ухмал болон дуургэлтийн материалаар 12 м өргөн тэгш дайрган хучилттай талбай, 0-1 см 4 градус бүхий налуутай талбайг нягтруулах /40м x 40м талбай/	Гэрээт ажлын үнийн дүнгээр үйл ажиллагааны зардал /250,000,000 төгрөг/			2024 онд	
5		Төслийн талбай орчмын авто машины хөдөлгөөнд хяналт тавьж, хурдны хязгаар тогтоох 5 км/цаг (шороон замд 20-40 км/цаг-с хэтрүүлэхгүй) шороон замын маршрут гаргаж тэмдэгжүүлэх;	Эзэмшил талбайн дундах зам, нүүрс ачих буулгах талбай	Үйл ажиллагааны зардал			2024 онд	
6	Тээврийн хэрэгслийн хөдөлгүүрээс хорт хий ялгарах	Тээврийн хэрэгслийг жил бүр үзлэгт хамруулж, агаарын бохирдлын төлбөрийг төлөх, тээврийн хэрэгслийн засвар үйлчилгээг цаг тухайд нь хийх;	Үйл ажиллагаанд ашигладаг тээврийн хэрэгслүүд	Дотоод төлөвлөлтөөр хийгдэнэ			2024 онд	MNS 5013:2009/MNS 5014:2009 “Дизель болон бензин хөдөлгүүртэй автомашин– утааны тортогжилтын ЗДХ ба хэмжих арга”
7	Ахуйн хог хаягдлаар Агаар бохирдох	Ахуйн хаягдлыг ил задгай хаяхгүй	Хаягдлын цэгийн орчимд	Хог хаягдлын менежментийн Төлөвлөгөөнд тусгасаны дагуу			2024 онд	- Хог хаягдлын тухай хууль, 2017 он

№	Гол ба болзошгүй сөрөг нөлөөлөл	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Нэгжийн өртөг /төг/	Too, хэмжээ	Нийт зардал /төг/	Хэрэгжүүлэх хугацаа, давтамж	Баримтлах стандарт, аргачлал
		байх, хаягдлын цэгийг стандартын шаардлагад нийцүүлэн битүүмжлэл сайтай хийх, хаягдлыг богино хугацаанд нутаг дэвсгэрээс зөвшөөрөгдсөн цэг рүү зайлуулах						- Ахуйн хог хаягдлыг тээвэрлэхэд тавих ерөнхий шаардлага MNS 5344 : 2011
Газрын гадарга, хөрсөн бүрхэвч								
8	Хог хаягдлаар газрын гадарга, хөрсөн бүрхэвч бохирдох	Хаягдлын цэгийг стандартын шаардлагад нийцүүлэн хөрснөөс тусгаарласан битүүмжлэл сайтай, галд тэсвэртэй материалаар хийх	Төслийн хаягдлын цэгийн орчимд	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөнд тусгасаны дагуу			2024 онд	- Хог хаягдлын тухай хууль, 2017 он - Хаягдлын цэгийн стандарт MNS BS 5906:2015 - Ахуйн хог хаягдлыг тээвэрлэхэд тавих ерөнхий шаардлага MNS 5344 : 2011
9		Хог хаягдлыг ил задгай хаяхгүй байх, хаягдлыг үүсэх шатанд нь ангилан ялгаж дахин боловсруулах боломжтой хаягдлыг дахиварын үйлдвэрт тушаах, боловсруулах боломжгүй хаягдлыг богино хугацаанд нутаг дэвсгэрээс зөвшөөрөгдсөн цэг рүү зайлуулах						

№	Гол ба болзошгүй сөрөг нөлөөлөл	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Нэгжийн өртөг /төг/	Тоо, хэмжээ	Нийт зардал /төг/	Хэрэгжүүлэх хугацаа, давтамж	Баримтлах стандарт, аргачлал
10	Бохирын цооногоор дамжин хөрс бохирдох	Холбогдох журмын дагуу бохирын цооногийн септик системийн тохижуулалтыг хийх	Төслийн шингэн хаягдлын цэгийн орчимд	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөнд тусгасаны дагуу			2024 он	- Хог хаягдлын тухай хууль, 2017 он - Ус ашиглагч иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллага нь ахуйн бохир ус зайлуулах цэгээ ус тусгаарлагчаар тусгаарлаж тохижуулах журам.
11		ахуйн бохир усны септик системийн байнгын бүрэн бүтэн байдал, үйл ажиллагаанд анхаарч ажиллах,						
12	Талбайн газрын гадарга, хөрс элэгдэл эвдрэлд өртөх	Автомашины зам, зогсоолыг дагтаршуулах, усалж байх	Эзэмшил талбайд	Нөхөн сэргээлт, ногоон байгууламжийн төлөвлөгөөний дагуу			2024 онд	- “Авто зогсоол. Ангилал ба ерөнхий шаардлага” MNS 5342 : 2007 - “Эвдэрсэн газрыг ургамалжуулах техникийн шаардлага” MNS 5918:2008
13		Ногоон байгууламж байгуулах						
14	Тос тосолгооны Материалын хаягдлаар хөрс бохирдох	Шатах тослох материал асгарч гоожвол нэн даруй элс, даавуу зэрэгт шингээн авах, бохирдсон хөрсийг хусаж авах, саармагжуулах арга хэмжээ авах	Автомашины зогсоол, нүүрс ачих буулгах талбайн орчинд	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөнд тусгасаны дагуу			2024 онд үйл ажиллагааны туршид	- Хөрс. Эрүүл ахуйн үзүүлэлтүүдийн зөвшөөрөгдөх хэмжээ MNS 3297:1991 - Хөрсний чанар. Хөрс бохирдуулагч бодис элемемнтүүдийн

№	Гол ба болзошгүй сөрөг нөлөөлөл	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Нэгжийн өртөг /төг/	Тоо, хэмжээ	Нийт зардал /төг/	Хэрэгжүүлэх хугацаа, давтамж	Баримтлах стандарт, аргачлал
								зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ MNS 5850:2008.
15	Машины сэлбэг хэрэгсэл, дугуйн хаягдлаар хөрс бохирдох	Сэлбэг хэрэгсэл, дугуйн хаягдлыг тусгаарласан хашлага бүхий тусгай талбайд хуримтлуулах	Хаягдлын цэгийн орчимд	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөнд тусгасаны дагуу			2024 оны 2-р улиралд	- Хог хаягдлын тухай хууль, 2017 он - Аюултай хог хаягдлыг түр хадгалах, цуглуулах, тээвэрлэх, дахин боловсруулах, устгах болон бүртгэх, тайлагнах журам,
Ургамлан нөмрөг								
16	Ургамлан нөмрөг устаж шууд нөлөөлөлд өртөх	Мод тарих ажлыг мэргэжлийн байгууллагын тусламжтайгаар хийж гүйцэтгэх	Төслийн талбайд	Ногоон байгууламж байгуулах зардалд тусгах			2024 онд	“Эвдэрсэн газрыг ургамалжуулах техникийн шаардлага” MNS 5918:2008
17	Хүн болон машин механизмуудын замбараагүй хөдөлгөөнөөс болоод ургамлан нөмрөг доройтох	Үйл ажиллагааны нөлөөлөлд өртөөгүй газруудад зөвшөөрөлгүй автомашин, машин механизмуудын хөдөлгөөнийг хориглох төслийн талбайд явган хүний болон машин техникийн хөдөлгөөний зам, маршрутыг тогтоож, тэмдэгжүүлэх, даган мөрдөх	Төслийн талбай	“Дуут нуур хөгжил” ХХК-ийн өдөр тутмын үйл ажиллагаанд орно			2024 онд өдөр бүр	
Усан орчин								

№	Гол ба болзошгүй сөрөг нөлөөлөл	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Нэгжийн өртөг /төг/	Тоо, хэмжээ	Нийт зардал /төг/	Хэрэгжүүлэх хугацаа, давтамж	Баримтлах стандарт, аргачлал
18	Төслийн талбай, барилгын эргэн тойрны газарт хатуу хог хаягдал хуримтлагдах, гүний усанд бохирдол үүсэх	Унд, ахуйн хэрэглээний усанд тогтмол шинжилгээ хийлгэж байх	Унд, ахуйн хэрэглээний усан хангамж	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрт тусгагдсан			2024 онд улиралд 1 удаа	MNS 0900:2018 Ундны ус. Эрүүл ахуйн шаардлага, чанар, аюулгүй байдлын үнэлгээ

ЗУРГАА. ОРЧНЫ ТОХИЖИЛТ, ЦЭЦЭРЛЭГЖҮҮЛЭЛТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

2024 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний, орчны тохижилт, цэцэрлэгжүүлэлтийн төлөвлөгөөнд ачилт буулгалтын талбайд мод бут сөөг тарих нөхөн сэргээх ажлыг MNS 4918:2000 стандартын дагуу ургамалжуулалт, ногоон байгууламж, мод тарих ажлын үйл ажиллагааг эхлүүлэхээр төлөвлөсөн.

Хүснэгт 8. Орчны тохижилт, нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө

№	Гол ба болзошгүй сөрөг нөлөө	Урьдчилан сэргийлэх бууруулах, арилгах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Нэгжийн өртөг /төг/	Нийт зардал /төг/	Хариуцах эзэн	Баримтлах стандарт, аргачлал
Ургамлан бүрхэвч, орчны тохижилт							
1	Нүүрс тээвэрлэлт, ачилт буулгалтын улмаас ургамлан нөмрөг устан, орчны ургамлан бүрхэвч доройтох	Ногоон байгууламж бий болгох, тордож байх	Төслийн талбайд 50 ширхэг мод тарих	5000	50ш *5000=250,000	“Дуут нуур хөгжил” ХХК	
2	Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн санаачлагаар зохион байгуулагдах “Тэрбум мод үндэсний хөтөлбөрийн хүрээнд мод тарих	50 ширхэг	5000	250,000 төгрөг		Нутгийн иргэнтэй хамтран ажиллах /арчилгаа, усалгаа хариуцахгүй тохиолдолд төслийн талбай руу шилжүүлэн тарьна/	
3	Төслийн үйл ажиллагаанаас хөрсөн бүрхэвч, газрын хэвлий бохирдох	Цэвэрлэгээ, арчилгааг тогтмол хийж байх	Гаалийн хяналтын талбайн гадна, дотор талбайд	Үйл ажиллагааны хүрээнд		“Дуут нуур хөгжил” ХХК	Бүх нийтийн цэвэрлэгээ хийх
Нийт зардал /Энд зөвхөн модны үрсэлгээ худалдан авалтын зардал багтсан бөгөөд арчилгаа, усалгааны зардал ороогүй болно/						**500,000 төг**	

ДОЛОО. ТҮҮХ СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Говьсүмбэр аймгийн Сүмбэр сумын нутагт байрлах Гаалийн хяналтын талбай болон түүний орчимд одоогоор түүх, соёлын өв, дурсгалт олдвор тэмдэглэгдээгүй бөгөөд хэрвээ тус төслийн үйл ажиллагааны явцад археологи, палеонтологийн олдвор, түүх соёлын дурсгалт зүйлс илэрвэл үйл ажиллагаагаа түр зогсоож энэ тухай Сүмбэр сумын, засаг дарга, цагдаагийн болон уг асуудлыг эрхэлсэн эрдэм шинжилгээний байгууллагад нэн даруй мэдэгдэх ба цаашид Монгол улсын “Соёлын өвийг хамгаалах тухай хууль” болон бусад холбогдох хууль тогтоомжыг мөрдөн ажиллах болно.

Хүснэгт 9. Түүх, соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө

№	Нөлөөлөлд өртөх түүх, соёлын өв	Хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар хэмжээ	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
1	Археологийн дурсгал, олдвор	Төслийн барилга байгууламжийн ажлын үед соёлын биет өв илэрвэл төсөл хэрэгжүүлэгч нь ажлаа зогсоож, Энэ тухай сумын Засаг дарга, цагдаагийн болон уг асуудлыг хариуцсан байгууллагад мэдэгдэх.	“Дуут нуур хөгжил” ХХК-ийн ачилт буулгалтын хяналтын талбай	2024 онд соёлын биет өв илэрсэн тохиолдолд	Соёлын өвийн тухай хуулийн 38.3
2	Палеонтологийн дурсгал, олдвор				

НАЙМ. ОСОЛ, ЭРСДЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

"Гаалийн хяналтын талбай" төслийн үйл ажиллагааны явцад төрөл бүрийн осол гарч болзошгүй бөгөөд гол төлөв хүмүүсийн өөрсдийнх нь үйл ажиллагаанаас үүдэн гардаг. Энэ нь машин техник, тоног төхөөрөмжүүдтэй харьцаж ажиллах зэрэг бүхий л үйл ажиллагаатай шууд холбоотой. Өөрөөр хэлбэл, ажилчид, инженер техникийн ажилтнууд ажлын хариуцлага алдах, ялангуяа үйл ажиллагааны явцад технологийн горим зөрчсөнөөс элдэв осол гарч, үйл ажиллагааны хэвийн ажиллагаа саатах, ажиллагсдын эрүүл мэнд хохирох, хөдөлмөрийн чадвараа алдах, тахир дутуу болох, хүний амь нас эрсдэх зэрэг осол аваар гарч болзошгүй тул хөдөлмөр хамгаалал, аюулгүй ажиллагааг анхаарч ажиллах шаардлагатай.

Хүснэгт 10. Осол эрсдлийн менежментийн төлөвлөгөө

Болзошгүй аюул, осол сөрөг нөлөө	Урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах арга хэмжээ	Арга Хэмжээний цар, хэмжээ	Нийт зардал сая. төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
Байгалийн гаралтай осол эрсдэл					
Байгалийн гамшгийн улмаас ажилчдын эрүүл мэнд, техник тоног төхөөрөмжид эвдрэл гэмтэл гарч болзошгүй	Хүчтэй салхи шуурга, аянга цахилгаантай бороо орох үед үйл ажиллагааг түр зогсоох	Төсөл хэрэгжих бүс	Үйл ажиллагааны зардал	2024 он	Гамшгаас хамгаалах тухай хууль
	Гэнэтийн осол аваар, гал түймэр, усны аюул мэтийн гэнэтийн ослоос урьдчилан сэргийлэх, осол гарсан тохиолдолд шуурхай хэрэгжүүлэх арга хэмжээг зохион байгуулах талаар сургалт зохион байгуулах	Ачилт буулгалтын талбай		2024 он	
Нийгмийн гаралтай осол эрсдэл					
Болзошгүй осол, саатал, техник тоног, төхөөрөмжийн гэнэтийн аюул үүсэх	Техник, технологийн аюулгүй байдлыг тогтмол шалгах, хянах, бүртгэл хөтлөх	Төслийн хүрээнд ашиглагдах тоног төхөөрөмж, техник	Үйл ажиллагааны зардал	Төслийн өдөр тутмын үйл ажиллагаа	Гамшгаас хамгаалах тухай хууль

Төслийн талбайд цахилгаан үүсгүүр болон тамхины цог зэргээс гал түймэр гарч болзошгүй.	Гал унтраах багаж хэрэгслийг шаардлагатай газруудад байрлуулах болон галын хорыг байнга шалгах, цэнэглүүлэх	Төсөл хэрэгжих бүс	1,000,000	Үйл ажиллагааны туршид	
ХХАА-ны зөрчил	Ажиллагсдыг ХХАА-ны хувцас хэрэгсэл буюу бээлий, малгай, маск, хошуувч, хамгаалах хэрэгслээр бүрэн хангах, хэрэглүүлж хэвшүүлэх	Төслийн бүх ажилчид	Дотоод зардлаар	Өдөр тутам	Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа, эрүүл ахуй MNS 4990:2000
Ажилчид бэртэх, эрүүл мэнд хохирох, амь нас эрсдэх, барилгын үйл ажиллагаа саатах, тоног төхөөрөмж эвдэрч гэмтэх	Ажилчдыг ажилд гарахын өмнө аюулгүй ажиллагааны зааварчилгаанд хамруулах	Төслийн талбай	-	Үйл ажиллагааны туршид	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдлын тухай хууль
	Тээврийн хэрэгслийн бүрэн бүтэн байдалд байнгын хяналт тавьж, шаардлагатай тохиолдолд засвар үйлчилгээг хийлгэсэн байх, аюулгүй ажиллагааны шаардлага хангасан техник тоног төхөөрөмж, тээврийн хэрэгслийг үйлдвэрийн үйл ажиллагаанд хэрэглэх	Тээврийн хэрэгсэл, тоног төхөөрөмж үүдэд	Үйл ажиллагааны туршид өдөр бүр		
	Яаралтай анхны тусламжид шаардлагатай эм тариа, багаж хэрэгслийг байршуулах	Ачилт буулгалтын талбай	500,000	2024 онд	
Осол эрсдлээс урьдчилан сэргийлэх зардал				**1,500,000**	

ЕС. ХОГ ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Говьсүмбэр аймгийн Сүмбэр сумын нутагт байрлах “Гаалийн хяналтын талбай” төслийн үйл ажиллагаанаас бий болж буй хог хаягдлын хэмжээг багасгах, аль болох бага хог хаягдал үүсгэх, хог хаягдлын хэмжээг бууруулах, үлдсэн хог хаягдлыг хүрээлэн буй орчинд аюулгүй байдлаар устгах зарчмыг баримтлан ажиллана.

Хүснэгт 11. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө

№	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Нэгжийн зардал, төг	Тоо хэмжээ	Нийт зардал, төг	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
Ахуйн хог хаягдал						
1	Энгийн хатуу хог хаягдлыг зайлуулах гэрээ байгуулах, гэрээний дагуу зайлуулах	Хүрээлэн буй орчин, хүний эрүүл мэнд	Гэрээнд заасан үнийн дүнгээр нэхэмжлэхийн дагуу төлөх			Хог хаягдлын тухай хууль
2	Хог хаягдлыг эх үүсвэр дээр нь ангилан ялгах хогийн сав гадна талбайд байрлуулах		3,500,000	1 ш	3500,000	
3	Талбайн оффис, авто болон вагон пүүний байранд 3 ангилдаг хогийн сав байрлуулах		15,000	6 ш	90,000	
4	Нийлэг, хуванцар, цаас, лааз гэх мэт дахивар хог хаягдлыг цуглуулж дахин боловсруулах үйлдвэрт нийлүүлэх		Үйл ажиллагааны зардлаар			-
5	Ахуйн бохир усны септик систем судлах		Үйл ажиллагааны зардлаар			Хог хаягдлын тухай хууль
Аюултай хог хаягдал						
5	Машин техникийн төмөр сэлбэг хэрэгсэл болон дугуйн хаягдлыг тусгай талбайд хуримтлуулан эрх бүхий дахин боловсруулах үйлдвэрт нийлүүлэх	Төслийн талбайд талбай дахь аюултай хог хаягдал түр хадгалах цэгт /бохирдсон алчуур, сав баглаа боодол, авто машины эд анги/		Гүйцэтгэлээр /Үйл ажиллагаанд ашиглах техник хэрэгслийн хувьд хаягдал аккумлятор, дугуй зэрэг хаягдал үүсэхгүй тохиолдолд 2025 оны төлөвлөгөөнд тусгах/		Хог хаягдлын тухай хууль
6	Техникийн ашигласан тос, тосолгооны шингэний хаягдлыг хүлээлгэн өгөх гэрээ байгуулах, аюулгүй түр хадгалах	Аюултай хог хаягдлыг түр хадгалах цэгт				

Зураг 11. Гадаа байрлуулах хогийн савны жишээ

АРАВ. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨР

Байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний тайланд тусгагдсан мониторингийн цэгүүдэд үндэслэн 2024 оны мониторинг хийх цэг, үзүүлэлтүүдийг дараах байдлаар сонгон авав.

Хүснэгт 12. Орчны хяналт шинжилгээний цэгүүдийн байршил

Цэгийн дугаар	Байршил	Солбицол*	
		X	Y
Агаар 1	Ачилт буулгалтын талбайд	108^0 20’ 31.034”	46^0 20’ 35.209”
Хөрс 1	Төслийн талбайд	108^0 20’ 33.111”	46^0 20’ 43.572”
Хөрс 2	Авто зогсоолын ойролцоо	108^0 20’ 30.986”	46^0 20’ 37.266”
Ус	Оффис/гал тогоо	108^0 20’ 32.945”	46^0 20’ 37.706”

*Тайлбар: *-Солбицолын тогтолцоо WGS84 UTM Zone49*

Говьсүмбэр аймгийн Сүмбэр сумын нутагт байрлах ачилт буулгалтын талбайн байгаль орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн мониторингийн цэгийн байршлыг дараах зургаар харууллаа.

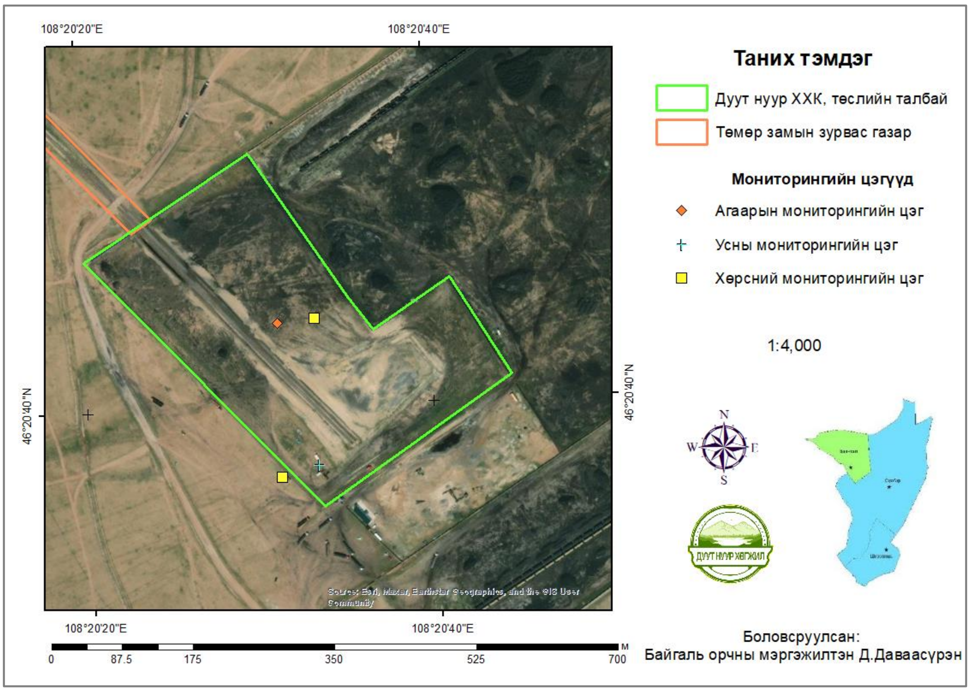

Зураг 12. Мониторингийн цэгүүдийн байршил

Хүснэгт 13. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр

Хяналт шинжилгээ хийх үзүүлэлтүүд	Байршил	Хугацаа ба давтамж	Хяналт шинжилгээний ажлын хэмжээ	Нэгжийн өртөг, төг	Нийт зардал, төг/жил	Баримтлах стандарт ба арга, аргачлал	Дээд доод хязгаар
Агаарын бохирдлыг хянах							
Тоос: **PM2.5, PM10, Нийт тоос** **Утааны хий: Хүхэрлэг хий, Азотын давхар исэл**	Ачилт буулгалтын талбайд	Жилд 2 удаа	Түгээмэл тархалттай бохирдуулагчид	54,500	109,000	MNS4585: 2016	20 минутын дундаж: Нийт тоос-150 мкг/м^3 PM2.5-50 мкг/м^3 PM10-100 мкг/м^3 SO_2-50 мкг/м^3 NO_2-50 мкг/м^3
Усны бохирдлыг хянах							
Усны ерөнхий үзүүлэлт: pH, температур, өнгө, хатуулаг, биологийн болон химийн хэрэгцээт хүчил төрөгч, Анионууд, Катионууд, нянгийн бохирдол	Унд ахуйн хэрэглээний уснаас	Улиралд 1 удаа /жилд 4 удаа/	Усны ерөнхий үзүүлэлт, нян	60,500	242,000	MNS 0900: 2018 MNS 6148: 2008	pH-6.5 – 8.5 NH_4- 3.0 мгN/л NO_2 – 1 мг/л NO_3- 50 мг/л PO_4 – 3.5 мг/л Cl – 350 мг/л F – 1.5 мг/л SO_4-500 мг/л Mn-0.1 мг/л
Хөрсний бохирдлыг хянах							
Ерөнхий: **Чийг, хуурай үлдэгдэл, pH, ялзмаг, Хүнд металл: (Cu, Zn, Cd, Pb, As, Cn)** **Нянгийн бохирдол**	Авто зогсоол болон ачилт буулгалтын талбайгаас	Жилд 2 удаа	Ерөнхий, агрохимийн үзүүлэлтүүд	68,500 45,000	274,000 180,000	MNS 5850:2019 MNS ISO 11074-1:2001 MNS ISO 11074-2:2001 MNS 5546 :	Pb-100 мг/кг Cd-3 мг/кг As-6 мг/кг Cu-100 мг/кг Zn-300 мг/кг

		Жилд 2 удаа	хүнд металл, нянгийн бохирдол	100,000	200,000	2005	Cn-25 Илрэхгүй
Хэмжилт дээжлэлт гүйцэтгэх инженерийн томилолт		Жилд 2 удаа	Агаарын шинжилгээний инженер	Томилолтын зардлын дүнгээр 50,000*2=100,000			-
Орчны хяналт шинжилгээний нэг жилийн зардлын дүн, төгрөг:							**1,005,000 төг**

АРВАН НЭГ. УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Төсөл хэрэгжүүлэгч нь төслийн үйл ажиллагааны туршид байгаль орчинд хамгийн бага сөрөг нөлөөтэйгөөр үйл ажиллагаа явуулах үүрэг хүлээж, төслөөс үзүүлж байгаа сөрөг нөлөөллүүдийг бууруулах, арилгах, байгаль орчныг хамгаалах арга хэмжээ авч ажиллах боловч төслийн удирдлагын хэмжээнд анхаарч хэрэгжүүлэх арга хэмжээнүүд байна. 2024 онд байгаль орчныг хамгаалах талаар дараах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлнэ.

Хүснэгт 14. Удирдлага зохион байгуулалтын хүрээнд хэрэгжүүлэх арга хэмжээ

№	Хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Зардал, төгрөг	Хариуцсан албан тушаалтан
1	Ажилчдыг эрүүл мэндийн үзлэгт тогтмол хамруулах	-	“Дуут нуур хөгжил” ХХК
2	Ажилчдыг хөдөлмөр хамгааллын хувцас, хэрэгсэлээр хангах,	-	
3	Газрын төлөв байдал, чанарын улсын хянан баталгааг мэргэжлийн байгууллагаар гүйцэтгүүлэх	5,500,000	“Дуут нуур хөгжил” ХХК, Байгаль орчны мэргэжилтэн
4	БОМТ-д тусгасан байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөө, орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх ажлыг тодорхой албан тушаалтанд хариуцуулан үйл ажиллагаа зохион байгуулах, мөрдөж ажиллах	-	“Дуут нуур хөгжил” ХХК-ийн удирдлага
5	2024 оны БОМТ-д тусгасан төлөвлөгөөт ажлуудаа тухайн ондоо хийж гүйцэтгэсэний дараа биелэлтийн тайланг боловсруулан 11-р сард багтаан орон нутгаас томилогдсон ажлын хэсгээр холбогдох байгууллагад тогтоосон хугацаанд нь дүгнүүлэх	-	“Дуут нуур хөгжил” ХХК, Байгаль орчны мэргэжилтэн
6	Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн санаачлагаар зохион байгуулагдах “Тэрбум мод үндэсний хөдөлгөөн”-ийг хэрэгжүүлэх ажлыг гүйцэтгэх, орон нутагтай хамтран ажиллах	-	“Дуут нуур хөгжил” ХХК-ийн удирдлага
7	ХАБЭА дүрмийн дагуу үзлэг, шалгалтыг тогтмолжуулж илэрсэн зөрчлийг тухай бүр арилгах ажлыг зохион байгуулах	-	“Дуут нуур хөгжил” ХХК-ийн удирдлага, ХАБЭА-н алба
8	Байгаль орчныг хамгаалах талаар холбогдох сум, орон нутгийн байгаль орчны алба, байгаль хамгаалагч нартай харилцан холбоотой ажиллах	-	“Дуут нуур хөгжил” ХХК-ийн удирдлага, байгаль орчны мэргэжилтэн
9	Гэнэтийн осол аваар, гал түймэр, усны аюул мэтийн гэнэтийн ослоос урьдчилан сэргийлэх, осол гарсан тохиолдолд шуурхай хэрэгжүүлэх арга хэмжээг зохион байгуулах талаар сургалт, судалгааны ажлыг зохион байгуулах	500,000	“Дуут нуур хөгжил” ХХК-ийн удирдлага, ХАБЭА-н алба
10	Төсөл хэрэгжих орон нутгийн удирдлагатай нийгмийн хариуцлагын хүрээнд хамтран ажиллах	-	“Дуут нуур хөгжил” ХХК-ийн удирдлага
Удирдлага зохион байгуулалтын зардал			**6,000,000 төг**

АРВАН ХОЁР. 2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ХЭРЭГЖИЛТИЙГ ОРОЛЦОГЧ, СОНИРХОГЧ ТАЛУУДАД ТАЙЛАГНАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Говьсүмбэр аймгийн Сүмбэр сумын нутаг дэвсгэрт байрлах “Гаалийн хяналтын талбай” төсөл нь жил бүр БОМТ-ний хэрэгжилтийн талаар БОАЖЯ-д тайланг цахимаар хүргүүлэх ба байгаль орчны хяналтын улсын байцаагч, орон нутгийн байцаагч, бүх шатны Засаг дарга, байгаль орчны төрийн бус байгууллагад тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн тайланг жил тутамд хүргүүлнэ.

Хүснэгт 15. БОМТ, түүний хэрэгжилтийг оролцогч, сонирхогч талуудад тайлагнах, хэлэлцүүлэх хуваарь

БОМТ, түүний хэрэгжилтийг тайлагнах, хэлэлцүүлэх байгууллагууд	Тайлагнах, хэлэлцүүлэх хэлбэр	Мэдээний агуулга	Хугацааны тов	Хэлэлцүүлгээр санал авах чиглэл	Зохион байгуулах, тайлагнах хэлбэр	Зардал, мян.төг
Говьсүмбэр аймгийн байгаль орчин, аялал жуулчлалын газар	БОМТ тайланг төлөвлөгөөнд тусгасан арга хэмжээний дагуу гаргаж, танилцуулах	Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн тухай	2024 оны 11-р сарын 1-ний дотор	Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг тайлагнаж, дүгнэлт гаргуулах	Цахим хэлбэрээр, хэвлэмэл хэлбэрээр	100,0
Төрийн захиргааны төв байгууллага /Байгаль орчин, уур амьсгалын өөрчлөлтийн яам/	БОМТ тайланг төлөвлөгөөнд тусгасан арга хэмжээний дагуу гаргаж, танилцуулах	Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн тухай	2024 оны 11-р сарын 1-ний дотор	Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг тайлагнаж, дүгнэлт гаргуулах	Цахим хэлбэрээр Байгаль орчны мэдээллийн санд оруулах	100,0
Нийт зардал						**200.0 мян.төг**

БАЙГАЛЬ ОРЧНЫГ ХАМГААЛАХ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ НИЙТ ЗАРДАЛ

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний 2024 оны нийт зардал **262,795,000 (хоёр зуун жаран хоёр сая долоон зуун ерэн таван мянган)** төгрөг болно. Үүнээс үйл ажиллагааны зардалд тусгасан ачилт буулгалтын талбайн дагтаршуулж нягтаршуулах ажлын зардал болох 250,000,000 төгрөгийг хасаж тооцвол **12,795,000 (арван хоёр сая долоон зуун ерэн таван мянган)** төгрөг байна.

Хүснэгт 16. БОМТ-ний нийт зардал, мян.төг

№	Зардлын хэлбэр	Зардал, төгрөг
1	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний зардал	Үйл ажиллагааны зардлаар /250,000,000/
2	Орчны тохижилт, нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө	500,000
3	Түүх соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	-
4	Осол, эрсдлийн менежментийн төлөвлөгөөний зардал	1,500,000
5	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөний зардал	3,590,000
6	Орчны хяналт шинжилгээний зардал	1,005,000
7	Удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөөний зардал	6000,000
8	БОМТ, түүний хэрэгжилтийг оролцогч, сонирхогч талуудад тайлагнах	200,000
Нийт		**262,795,000**

ХАВСРАЛТ

- Аж ахуй нэгжийн улсын бүртгэлийн гэрчилгээ
- Газрын кадастрын зураг
- Газар эзэмших эрхийн гэрчилгээ
- Газар эзэмшүүлэх гэрээ
- Гаалийн хяналтын бүс тогтоох тухай Гаалийн ерөнхий газрын тушаал

МОНГОЛ УЛС
ХУУЛИЙН ЭТГЭЭДИЙН
УЛСЫН БҮРТГЭЛИЙН ГЭРЧИЛГЭЭ
000255216

2021.05.28
/ Бүртгэсэн он,сар,өдөр /

9019097414
/ Хувийн хэргийн дугаар /

6709672
/ Регистрийн дугаар /

Дуут нуур хөгжил — Гадаадын хөрөнгө оруулалттай хязгаарлагдмал хариуцлагатай компани
/ Хуулийн этгээдийн нэр, хариуцлагын хэлбэр /

Дүрэм
/ Үүсгэн байгуулах баримт бичиг /

Шийдвэр	01	2021.05.28
/ шийдвэрийн нэр /	/ дугаар /	/ он, сар, өдөр /

/ Код/	/ Үйл ажиллагааны чиглэл /
45300	Автомашины сэлбэг, эд ангийн худалдаа
49230	Автомашинаар ачаа тээвэрлэх
46100	Төлбөр эсвэл гэрээний үндсэн дээр хийгдэх бөөний худалдаа

Хугацаагүй	1	5,353,645.00
/ хугацаа /	/ гишүүдийн тоо /	/ хөрөнгийн хэмжээ, мянган төгрөгөөр /

Говьсүмбэр, Сүмбэр, 3-р баг, 4, 75 тоот, Утас1: 88101808, Утас2: , Факс:
/ хуулийн этгээдийн албан ёсны хаяг/

ХУУЛИЙН ЭТГЭЭДИЙН УЛСЫН БҮРТГЭЛИЙН ГАЗАР
/ Бүртгэсэн байгууллагын нэр /

УЛСЫН БҮРТГЭГЧ /тэмдэг/ — М.МОНГОЛЖИН /гарын үсэг/

Гэрчилгээ дахин олгосон 2022 он 05 сар 16 өдөр

Хуулийн этгээдийн үүсгэн байгуулах баримт бичигт оруулсан нэмэлт өөрчлөлтийн бүртгэл

Д/д	Нэмэлт өөрчлөлтийн агуулга	Бүртгэсэн	
		Огноо	Ажилтан тэмдэг
1	*Батзориг овогтой Төрмөнх-г Гүйцэтгэх захирал-р сонгосон(томилсон)-ыг бүртгэв.*	2022.05.16	М.Монголжин
2	*Дахин гэрчилгээ олгов.*	2022.05.16	М.Монголжин
3	*Хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн хэмжээ 2566807.5 мян.төг-р нэмэгдэж нийт 7920452.5 мян.төг болсон өөрчлөлтийг бүртгэв.*	2023.02.13	Э.Мөнхзаяа
4	*Шараа овогтой Нэргүй-г Гүйцэтгэх захирал-р сонгосон(томилсон)-ыг бүртгэв.*	2023.05.04	С.Мөнхсанчир

Энэхүү гэрчилгээг хуурамчаар үйлдсэн этгээдэд Монгол Улсын хуулийн дагуу хариуцлага хүлээлгэнэ. Улсын бүртгэлийн гэрчилгээ засвартай бол хүчингүй.

000255216

Говьсүмбэр аймгийн Газрын харилцаа, Барилга хот байгуулалтын газар

Нэгж талбарын дугаар: 4201011216 Эрхийн төрөл: ашиглах

Регистрийн дугаар: 6709672 Хуулийн этгээдийн нэр: Дуут нуур хөгжил ХХК

ХАЯГ:	Аймаг/Хот: Говьсүмбэр	Сум/Дүүрэг: Сүмбэр	Баг/Хороо: 1-р баг, Ганзам	Кадастрын муж: 0010
	ШИНЭ: Гудамж: Аяган Тоот: 100а		ХУУЧИН: Гудамж Тоот:	

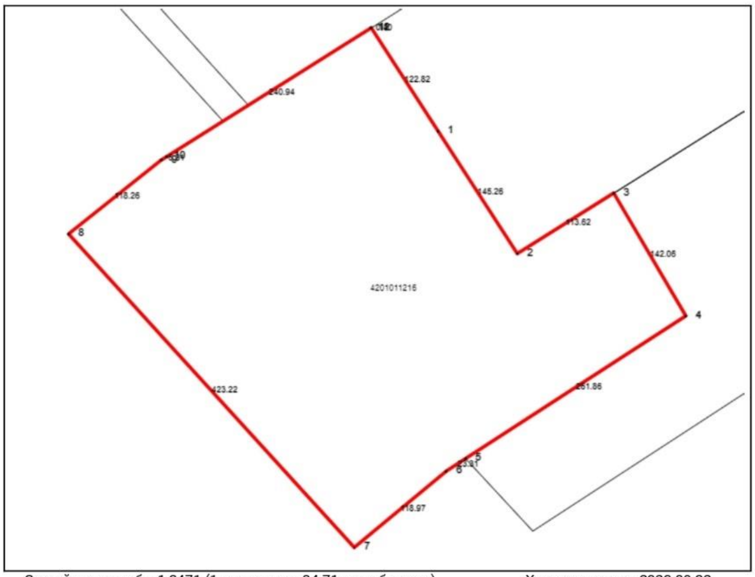

Орчны тойм

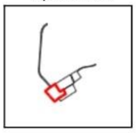

Масштаб = 1: 108336

Координатын систем:

WGS84/UTM 49N

EPSG: 32649

Талбайн хэмжээ: 153693 квадрат метр

Энэхүү кадастрын зураг нь газар эзэмших, ашиглах эрхийн гэрчилгээ болон гэрээний хамт хүчин төгөлдөр болно.

www.egazar.gov.mn

Зургийн масштаб = 1:3471 (1 сантиметрт 34.71 метр багтана) Хэвлэсэн огноо: 2023-09-22

Нэгж талбарын дугаар: 4201011216

ХАЯГ:	Аймаг/Хот: Говьсүмбэр	Сум/Дүүрэг: Сүмбэр	Баг/Хороо: 1-р баг, Ганзам	Кадастрын муж: 0010
	Гудамж: Аяган Тоот: 100а			

Нэгж талбар

№	X	Y	Урт
1	295446.45	5136067.79	122.82
2	295509.80	5135962.62	145.26
3	295584.70	5135838.23	113.62
4	295683.16	5135895.17	142.06
5	295751.08	5135770.48	261.86
6	295526.23	5135635.81	23.31
7	295506.26	5135623.74	118.97
8	295412.05	5135550.98	423.22
9	295137.06	5135872.75	118.26
10	295232.17	5135943.16	6.31
11	295237.63	5135946.32	240.94
12	295446.10	5136067.59	0.40

Барилга

№	X	Y	Урт	Дугаар	Талбай

МОНГОЛ УЛС

АЖ АХУЙН НЭГЖИЙН ГАЗАР АШИГЛАХ ЭРХИЙН

ГЭРЧИЛГЭЭ

Дугаар: 0000221863

Сингапур улсын харъяат Дуут нуур хөгжил ХХК (нэр) 6709672 (регистр)

Аймгийн Засаг даргын захирамж (шийдвэр гаргагч) 20 23 оны 09 сарын 07 өдрийн А/211 тоот

шийдвэрийг үндэслэн Говьсүмбэр (аймаг, нийслэл) Сүмбэр (сум, дүүрэг) 1-р баг, Ганзам (баг, хороо)

Аяган (гудамжны нэр) 100а (хашааны дугаар) хаягт

байрлах, нэгж талбарын 4201011216 дугаар бүхий 153693 м.кв газрыг

Гаалийн хяналтын талбай зориулалтаар

5 жилийн хугацаатай эзэмшүүлж, эрхийн улсын бүртгэлийн А-1902000054

дугаарт бүртгэж гэрчилгээ олгов.

Энэхүү гэрчилгээ хүчинтэй эсэхийг QR кодыг уншуулж шалгах бөгөөд гэрчилгээнд агуулагдаж буй мэдээллийг харах боломжтой.

Хэвлэсэн огноо: 2023-09-22

ГХГЗЗГ-ын даргын 157 тоот
тушаалын 2 дугаар хавсралт

Нэгж талбарын дугаар: *4201011215*
Улсын бүртгэлийн дугаар: *А-1902000054*
Гэрчилгээний дугаар: *0000221863*

ГАДААДЫН ИРГЭН, АЖ АХУЙН НЭГЖ, ГАДААДЫН ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТТАЙ АЖ АХУЙН НЭГЖ, БАЙГУУЛЛАГАД ГАЗАР АШИГЛУУЛАХ ГЭРЭЭ

2023 оны **9** сарын **22** өдөр **№ 04201-2023/00108** *Говьсүмбэр аймаг/хот Сүмбэр сум/дүүрэг*

Нэг. Нийтлэг үндэслэл

Монгол Улсын Газрын тухай хууль, *Говьсүмбэр* аймаг /нийслэл/-ийн **Сүмбэр сум** /дүүрэг/-ын Засаг даргын *2023* оны *09* сарын *07*-ны өдрийн **04201-А/211/2023** тоот шийдвэрийг үндэслэн газрын асуудал эрхэлсэн албан тушаалтан *Дондог* овогтой **Мишээл,** газар ашиглагчийг төлөөлж

(**Дуут нуур хөгжил ХХК**)
(иргэн, аж ахуйн нэгжийн нэр)
Дуут нуур хөгжил ХХК-ны гүйцэтгэх захирал Ш.Нэргүй
нар энэхүү гэрээг байгуулав.

Энэхүү гэрээнд гэрээний салшгүй хэсэг болох дараахь зүйлийг заавал тусгах бөгөөд эдгээрийн бүрдэл дутуу бол гэрээг хүчингүйд тооцох үндэслэл болно. Үүнд:

1.1. газрын байршил, хэмжээ, хил хязгаар, заагийг тодорхой харуулсан кадастрын зураг
1.2. газар өмчлөгчөөс газар ашиглагчид тус газрыг хүлээлгэн өгсөн тухай акт;
1.3. газрын төлөв байдал, чанарын улсын хянан баталгааг зохих журмын дагуу хийлгүүлж баталгаажуулсан баримт;

Хоёр. Гэрээний нөхцөл

2.1. Газар эзэмшигчид олгосон газрын нийт хэмжээ **153693** Үнээс:

Нэгж талбарын тодорхой хэсгийг эзэмших зориулалт	**Тухайн зориулалтаар эзэмших газрын хэмжээ**	**Газар эзэмших хугацаа**
Гаалийн хяналтын талбай	153693	5 жил

2.2. Газар ашиглах эрхийг улсын бүртгэлд бүртгэгдсэн буюу Улсын бүртгэлийн ерөнхий хуулийн 9.11-д заасан дундын мэдээллийн санд улсын бүртгэлийн дугаарыг оруулсан өдрөөс эхлэн хуульд заасны дагуу газрын төлбөрийг тооцож ногдуулна.

2.3. Газрын төлбөрийг нэхэмжлэхийн дагуу Татварын албанд тушаана. Газрын төлбөр төлөгч жилийн төлбөрийг тэнцүү хэмжээгээр хуваан улирал ногдох төлбөрийг дараа сарын 20-ны өдрийн дотор төлөх бөгөөд дараа улирлуудын төлбөрийг урьдчилан төлж болно.

2.4. Эрх бүхий байгууллагын шийдвэрээр газрын суурь үнэлгээ, газрын үнэлгээний тойрог, зэрэглэл, бүс, газар эзэмших, ашиглах зориулалтын итгэлцүүр, төлбөрийн хувь, хэмжээ өөрчлөгдсөн тухай бүр уг өөрчлөлттэй холбогдуулан газрын төлбөрийг 30 хоногийн дотор шинэчлэн ногдуулна.

Гурав. Газар ашиглагчийн эрх, үүрэг

3.1. Гэрээний нөхцлийн дагуу газрыг ашиглах;
3.2. Газар өмчлөгчөөс газрын төлөв байдал, чанарын улсын хянан баталгааг гаргуулж авах;
3.3. Гэрээнд үүргээ зохих ёсоор биелүүлж ирсэн бол эрхийн гэрчилгээний хугацаа дуусахад уг газрыг үргэлжлүүлэн ашиглахаар эрхийн гэрчилгээний хугацааг сунгуулах;
3.4. Газрын төлбөрийг газрын ашигт шинж чанарыг ашигласан эсэхээс үл хамааран хуульд заасан хугацаанд нь төлөх;
3.5. Төлбөр төлөх үүргээ хугацаандаа гүйцэтгээгүй тохиолдолд гүйцэтгээгүй үүргийн үнийн дүнгийн 0.5 хувиар хэтэрсэн хоног тутамд алданги төлөх;
3.6. Газар өмчлөгчөөс газрын ашиглалттай холбогдуулан тавьсан шаардлагыг цаг тухайд нь биелүүлэх;
3.7. Холбогдох хууль тогтоомжоор тогтоосон бусад эрх, үүрэг, хариуцлага хүлээх;
3.8. Газар ашиглагч нь оршин байгаа хаягаа үнэн зөв гэрээнд тусгуулна. Хаяг байршил өөрчлөгдсөн тохиолдолд газар ашиглуулагчид 10 хоногийн дотор албан бичгээр мэдэгдэнэ;

1

7.1.Газар ашиглагчийн газар ашиглах эрх дуусгавар болоход хуульд өөрөөр заагаагүй бол уг этгээдийн газар дээрх барилга байгууламж, бусад эд хөрөнгө өмчлөгч этгээдийн тэрхүү эд хөрөнгөө тухайн газар дээр ашиглах эрх дуусгавар болно.

7.2. Хуулинд заасан үндэслэлээр газар ашиглах эрх дуусгавар болоход уг газар дээрх барилга байгууламж, бусад эд хөрөнгийг шилжүүлэх зардлыг газар ашиглагч этгээд өөрөө хариуцна.

7.3. Хуулийн хугацаанд газрыг чөлөөлөөгүй бол тухайн шатны Засаг дарга албадан нүүлгэх ажлыг зохих хууль тогтоомжийн дагуу зохион байгуулна.

Найм. Бусад зүйл

8.1. Гэрээ нь газар ашиглагчид газрыг актаар хүлээлгэн өгч, Эрх бүхий Засаг дарга газар ашиглах эрхийг олгосон өдрөөс эхлэн хүчин төгөлдөр болж мөрдөгдөнө.

8.2. Энэхүү гэрээг хоёр хувь үйлдэж, талууд гарын үсэг зурсан өдрөөс эхлэн ________(үсгээр) жилийн хугацаатай байгуулав.

8.3. Энэхүү гэрээтэй холбоотой бусад асуудлыг Монгол улсын холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу шийдвэрлэнэ.

8.4. Газар ашиглуулах гэрээг талууд жил бүр дүгнэх ба газар ашиглагч гэрээний биелэлтийг жил бүрийн 06 дугаар сарын 25-ны дотор, газар ашиглуулагч гэрээний 3 дугаар зүйлд заасан үүргийн биелэлтийг 07 дугаар сарын 01-ний дотор багтаан дүгнэнэ.

Гэрээний талуудын албан ёсны хаяг, харилцах утас:

Газар ашиглуулагч:

Говьсүмбэр аймгийн Газрын харилцаа, Барилга хот байгуулалтын газар

Утас: 70543387

Газар ашиглагч: ***Дуут нуур хөгжил ХХК***

Газрын байршил: ***Говьсүмбэр аймаг, Сүмбэр сум, 1-р баг, Ганзам, Аяган 100а тоот***

Газар ашиглагчийн хаяг: **Говьсүмбэр аймаг, Сүмбэр сум, 3-р баг, 4-75 тоот**

Регистр / улсын бүртгэл /-ийн дугаар: **/6709672/**

Харилцах утас: : **99087158**

ГЭРЭЭ БАЙГУУЛСАН:

Газар ашиглуулагчийг төлөөлж:	Газар ашиглагчийг төлөөлж:
Кадастрын асуудал хариуцсан мэргэжилтэн	**Дуут нуур хөгжил ХХК-ны гүйцэтгэх захирал Шарга овогтой Нэргүй**
Д.Мишээл .... /тэмдэг/	/гарын үсэг/ ---------------------/тамга/

УЛААНБААТАР ХОТ ДУУТ НУУР ХӨГЖИЛ ХХК 6709672 9021051182 ЭТА2448

Энэхүү гэрээний нэг хувийг ***4201011216*** дугаар бүхий нэгж талбарын хувийн хэрэгт хадгалав.

3

Говьсүмбэр аймгийн Сүмбэр сум

Нэгж талбарын дугаар: 4201011078 Эрхийн төрөл: ашиглах

Регистрийн дугаар: 6709672 Хуулийн этгээдийн нэр: Дуут нуур хөгжил

ХАЯГ: Аймаг/Хот: Говьсүмбэр Сум/Дүүрэг: Сүмбэр Баг/Хороо: 1-р баг, Ганзам Кадастрын муж: 0010
ШИНЭ: Гудамж: Улсын нөөцийн газраас Дуут нуур хөгжил ХХК хүртэл Тоот: ХУУЧИН: Гудамж Тоот:

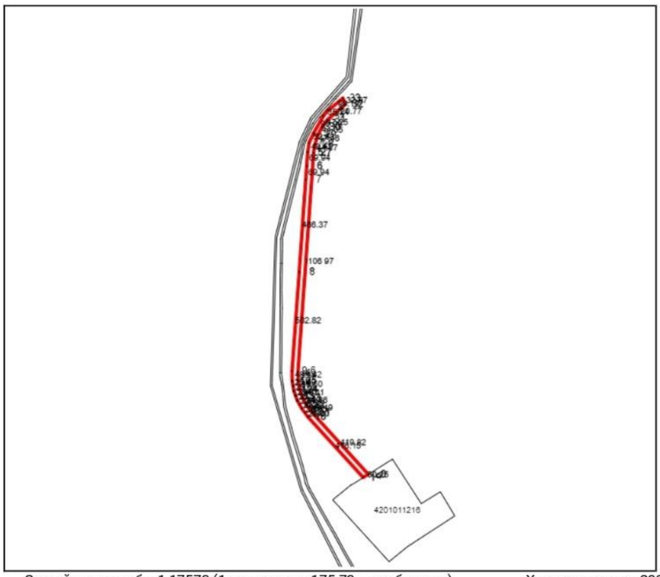

Орчны тойм

Масштаб = 1: 216671

Координатын систем:

WGS84/UTM 49N

EPSG: 32649

Талбайн хэмжээ: 61600 квадрат метр

Энэхүү кадастрын зураг нь газар эзэмших, ашиглах эрхийн гэрчилгээ болон гэрээний хамт хүчин төгөлдөр болно.

www.egazar.gov.mn

Зургийн масштаб = 1:17573 (1 сантиметрт 175.73 метр багтана) Хэвлэсэн огноо: 2024-01-23

Нэгж талбарын дугаар: 4201011078

ХАЯГ: Аймаг/Хот: Говьсүмбэр Сум/Дүүрэг: Сүмбэр Баг/Хороо: 1-р баг, Ганзам Кадастрын муж: 0010
Гудамж: Улсын нөөцийн газраас Дуут нуур хөгжил ХХК хүртэл Тоот:

Нэгж талбар

№	X	Y	Урт
1	295256.59	5137895.74	99.19
2	295178.10	5137835.00	35.24
3	295154.73	5137808.62	99.99
4	295101.94	5137723.76	52.38
5	295078.49	5137676.96	48.47
6	295069.59	5137629.38	69.94
7	295062.31	5137559.92	69.94
8	295055.02	5137490.45	466.37
9	295006.63	5137027.21	502.82
10	294953.31	5136527.89	48.48
11	294952.59	5136479.48	25.69
12	294956.02	5136454.05	25.69
13	294959.45	5136428.62	25.57
14	294967.23	5136404.30	25.57
15	294975.00	5136379.97	22.84
16	294985.29	5136359.59	22.84
17	294995.58	5136339.22	26.00
18	295010.17	5136317.71	26.00
19	295024.77	5136296.20	416.15
20	295295.11	5135979.75	30.25
21	295321.28	5135994.98	419.82
22	295048.71	5136314.35	48.49
23	295021.49	5136354.47	41.36
24	295002.85	5136391.37	46.11
25	294988.83	5136435.25	46.50
26	294982.62	5136481.27	44.42
27	294983.28	5136525.63	1106.97
28	295099.29	5137625.03	44.87
29	295108.25	5137668.95	47.46
30	295123.78	5137713.75	44.05
31	295145.09	5137752.26	47.25
32	295174.34	5137789.36	120.77
33	295268.53	5137865.04	32.97

Барилга

№	X	Y	Урт	Дугаар	Талбай

МОНГОЛ УЛС

АЖ АХУЙН НЭГЖИЙН ГАЗАР АШИГЛАХ ЭРХИЙН

ГЭРЧИЛГЭЭ

Дугаар: 0000139310

________ улсын харъяат Дуут нуур хөгжил ХХК 6709672
(нэр) *(регистр)*

Сумын Засаг даргын захирамж 20 22 оны 11 сарын 30 өдрийн А/248 тоот
(шийдвэр гаргагч)

шийдвэрийг үндэслэн Говьсүмбэр Сүмбэр 1-р баг, Ганзам
(аймаг, нийслэл) *(сум, дүүрэг)* *(баг, хороо)*

Улсын нөөцийн газраас Дуут нуур хөгжил ХХК хүртэл ________ хаягт
(гудамжны нэр) *(хашааны дугаар)*

байрлах, нэгж талбарын 4201011078 дугаар бүхий 61600 м.кв газрыг

Төмөр замын хамгаалалтын зурвас зориулалтаар

5 жилийн хугацаатай эзэмшүүлж, эрхийн улсын бүртгэлийн А-1902000046

дугаарт бүртгэж гэрчилгээ олгов.

qr_code Image not found or type unknown

Энэхүү гэрчилгээ хүчинтэй эсэхийг QR кодыг уншуулж шалгах бөгөөд гэрчилгээнд агуулагдаж буй мэдээллийг харах боломжтой.

Хэвлэсэн огноо: 2024-01-23

ГХГЗЗГ-ын даргын 157 тоот
тушаалын 2 дугаар хавсралт
Нэгж талбарын дугаар: *4201011078*
Улсын бүртгэлийн дугаар: *А-1902000046*
Гэрчилгээний дугаар: *0000139310*

ГАДААДЫН ИРГЭН, АЖ АХУЙН НЭГЖ, ГАДААДЫН ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТТАЙ АЖ АХУЙН НЭГЖ, БАЙГУУЛЛАГАД ГАЗАР АШИГЛУУЛАХ ГЭРЭЭ

2022 оны **11** сарын **30** өдөр **№ 04201-2022/00290** *Говьсүмбэр аймаг/хот Сүмбэр сум/дүүрэг*

Нэг. Нийтлэг үндэслэл

Монгол Улсын Газрын тухай хууль, *Говьсүмбэр* аймаг /нийслэл/-ийн **Сүмбэр сум** /дүүрэг/-ын Засаг даргын *2022* оны *11* сарын **30** -ны өдрийн **04201-А/248/2022** тоот шийдвэрийг үндэслэн газрын асуудал эрхэлсэн албан тушаалтан *Бавуудорж* овогтой **Алтантуяа,** газар ашиглагчийг төлөөлж

(**Дуут нуур хөгжил ХХК**)
(иргэн, аж ахуйн нэгжийн нэр)
Дуут нуур хөгжил ХХК-ны .

нар энэхүү гэрээг байгуулав.

Энэхүү гэрээнд гэрээний салшгүй хэсэг болох дараахь зүйлийг заавал тусгах бөгөөд эдгээрийн бүрдэл дутуу бол гэрээг хүчингүйд тооцох үндэслэл болно. Үүнд:

1.1. газрын байршил, хэмжээ, хил хязгаар, заагийг тодорхой харуулсан кадастрын зураг

1.2. газар өмчлөгчөөс газар ашиглагчид тус газрыг хүлээлгэн өгсөн тухай акт;

1.3. газрын төлөв байдал, чанарын улсын хянан баталгаа зохих журмын дагуу хийлгүүлж баталгаажуулсан баримт;

Хоёр. Гэрээний нөхцөл

2.1. Газар э зэмшигчид олгосон газрын нийт хэмжээ **61600** Үүнээс:

Нэгж талбарын тодорхой хэсгийг эзэмших зориулалт	Тухайн зориулалтаар эзэмших газрын хэмжээ	Газар эзэмших хугацаа
Төмөр замын хамгаалалтын зурвас	61600	5 жил

2.2. Газар ашиглах эрхийг улсын бүртгэлд бүртгэгдсэн буюу Улсын бүртгэлийн ерөнхий хуулийн 9.11-д заасан дундын мэдээллийн санд улсын бүртгэлийн дугаарыг оруулсан өдрөөс эхлэн хуульд заасны дагуу газрын төлбөрийг тооцож ногдуулна.

2.3. Газрын төлбөрийг нэхэмжлэхийн дагуу Татварын албанд тушаана. Газрын төлбөр төлөгч жилийн төлбөрийг тэнцүү хэмжээгээр хуваан улиралд ногдох төлбөрийг дараа сарын 20-ны өдрийн дотор төлөх бөгөөд дараа улирлуудын төлбөрийг урьдчилан төлж болно.

2.4. Эрх бүхий байгууллагын шийдвэрээр газрын суурь үнэлгээ, газрын үнэлгээний тойрог, зэрэглэл, бүс, газар эзэмших, ашиглах зориулалтын итгэлцүүр, төлбөрийн хувь, хэмжээ өөрчлөгдсөн тухай бүр уг өөрчлөлттэй холбогдуулан газрын төлбөрийг 30 хоногийн дотор шинэчлэн ногдуулна.

Гурав. Газар ашиглагчийн эрх, үүрэг

3.1. Гэрээний нөхцлийн дагуу газрыг ашиглах;

3.2. Газар өмчлөгчөөс газрын төлөв байдал, чанарын улсын хянан баталгааг гаргуулж авах;

3.3. Гэрээнд үүргээ зохих ёсоор биелүүлж ирсэн бол эрхийн гэрчилгээний хугацаа дуусахад уг газрыг үргэлжлүүлэн ашиглахаар эрхийн гэрчилгээний хугацааг сунгуулах;

3.4. Газрын төлбөрийг газрын ашигт шинж чанарыг ашигласан эсэхээс үл хамааран хуульд заасан хугацаанд нь төлөх;

3.5. Төлбөр төлөх үүргээ хугацаандаа гүйцэтгээгүй тохиолдолд гүйцэтгээгүй үүргийн үнийн дүнгийн 0.5 хувиар хэтэрсэн хоног тутамд алданги төлөх;

3.6. Газар өмчлөгчөөс газрын ашиглалттай холбогдуулан тавьсан шаардлагыг цаг тухайд нь биелүүлэх;

3.7. Холбогдох хууль тогтоомжоор тогтоосон бусад эрх, үүрэг, хариуцлага хүлээх;

3.8. Газар ашиглагч нь оршин байгаа хаягаа үнэн зөв гэрээнд тусгуулна. Хаяг байршил өөрчлөгдсөн тохиолдолд газар ашиглуулагчд 10 хоногийн дотор албан бичгээр мэдэгдэнэ;

1

Дөрөв. Газар ашиглуулагчийн эрх, үүрэг

4.1. Газрыг гэрээнд заасан зориулалтын дагуу ашиглаж байгаа эсэхийг хянах;

4.2. Уг газрыг ашиглуулахын зэрэгцээ дараахь шаардлагыг газар ашиглагчид тавих эрхтэй. Үүнд:

а. Газрыг үр ашигтай зохистой ашиглах, хамгаалах, байгаль орчныг хамгаалах тухай хууль тогтоомж болон төрийн эрх бүхий байгууллагаас газар ашиглалттай холбогдуулан тавьсан нийтлэг шаардлагыг биелүүлэх, байгаль орчны нөлөөлөх байдлын үнэлгээнээс гарсан зөвлөмжийг мөрдөж ажиллах

б. Ашиглалтын явцад байгаль орчинд сөрөг нөлөө үзүүлсэн бол ашиглагч өөрийн хөрөнгөөр уг элэгдэл, эдвэрэлд орсон газрыг сэргээн сайжруулах

в. Орчны бохирдлоос сэргийлэх арга хэмжээг газар ашиглагч өөрийн хөрөнгөөр авч хэрэгжүүлнэ.

г. Газрын тухай хууль тогтоомж, газар ашиглах гэрээний нөхцөл, болзлыг удаа дараа буюу ноцтой зөрчсөн

д. Хүндэтгэн үзэх шалтгаангүйгээр гэрээнд заасан зориулалтын дагуу тухайн газраа 2 жил дараалан ашиглаагүй тохиолдолд газар ашиглах эрхийн гэрчилгээг хүчингүй болгоно.

4.3. Газрын тухай хуулийн 35.3.1.-35.3.6.-д заасан үүргээ гүйцэтгээгүй, энэ талаар тавьсан шаардлагыг биелүүлээгүй тохиолдолд гэрээг цуцалж, мөн хуулийн 62 дугаар зүйлд заасанаар хохирлыг нөхөн төлөхийг шаардах;

4.4. Газар ашиглуулах гэрээг жил бүр дүгнэх;

4.5. Холбогдох хууль тогтоомжоор олгогдсон бусад эрх, үүрэг, хариуцлага хүлээх;

Тав. Газрын талаарх эд хөрөнгийн эрхийн зарим зохицуулалт

5.1. Газар ашиглагчийн өмчлөлд байгаа тухайн газар дээрх үл хөдлөх эд хөрөнгийн өмчлөх эрх өөр этгээдэд шилжвэл **2 тал харилцан тохиролцоны үндсэн дээр газар ашиглах эрхийг шилжүүлж болно** гэж шийдвэрлэнэ.

5.2. Энэхүү гэрээгээр ашиглах газрыг хязгаартай ашиглах эрх бүхий газар ашиглагч байгаа болон ийнхүү ашиглахаар шаардсан бол түүний газар ашиглах нөхцөл, журам нь газрын тухай хуулийн 48-р зүйлд заасан нөхцөлийг дагаж мөрдөх болно. Шаардлагатай гэж үзвэл энэхүү гэрээнд хавсаргаж болно.

5.3. Гэрээний талуудын шаардлагатай гэж үзсэн бусад нөхцөл: Ашиглах эрх бүхий газраа зориулалтын дагуу ашиглаагүй болон тогтоосон төлбөрийг зохих журмын дагуу төлөөгүй тохиолдолд газар ашиглах эрхийг нь хүчингүй болгох хүртэл арга хэмжээ авч газар дээрх эд хөрөнгийн эрхийн асуудлыг шүүхийн журмаар шийдвэрлэнэ. Мөн Зохих зөвшөөрөлгүйгээр газрын хэмжээнд өөрчлөлт оруулсан нөхцөлд газар ашиглах эрхийг цуцлах хүртэл арга хэмжээ авна.

Зургаа. Гэрээний зөрчил, хариуцлага

6.1. Ноцтой зөрчил:

6.1.1. Газрын төлбөрийг нэхэмжлэхийн дагуу хуулийн хугацаанд төлбөрийг төлж барагдуулаагүй.

6.1.2. Газрын зориулалтыг дур мэдэн өөрчилсөн.

6.1.3. Гэрээний үүргийн зөрчлийг арилгуулах талаар газар ашиглуулагчийн тавьсан хууль ёсны шаардлагыг биелүүлэхээс үндэслэл шалтаангүй татгалзсан.

6.1.4. Хууль тогтоомж зөрчин дараах байдлаар хашаа, хайс, түр хашааг барьсан. Үүнд:

а. эдэлбэр газрын хил заагаас хэтрүүлэн барьсан хашаа, хайс, түр хашаа;

б. замын уулзварт үзэгдэх орчныг хязгаарлан хаасан хашаа, хайс, түр хашаа;

в. газар ашиглах эрх нь хүчингүй болсон эдэлбэр газрын хашаа;

6.2. Хариуцлага:

6.2.1. Газар ашиглуулах гэрээг дүгнүүлээгүй, тухайн жилийн гэрээний биелэлтээр тооцсон дүгнэлтээр илэрсэн зөрчлүүдийг арилгах арга хэмжээ аваагүй, зөрчил дахин давтагдсан, гэрээнд заасан ноцтой зөрчил гаргасан тохиолдолд, гэрээг нэг талын санаачлагаар цуцлах, Газрын тухай хууль тогтоомжийн дагуу газар ашиглах эрхийн гэрчилгээг хүчингүй болгох саналыг холбогдох албан тушаалтанд уламжлан шийдвэрлүүлнэ.

6.2.2. Энэхүү гэрээний 6.1, 7.3-т заасан зөрчлийг гаргасан тохиолдолд албан шаардлага хүргүүлж, албан шаардлагын хугацаа өнгөрмөгц, албадан буулгалтын ажлыг гүйцэтгүүлж, ажлын хөлсний зардал, хохирлыг үл маргах журмаар газар ашиглагчаас гаргуулж төлүүлнэ.

Долоо. Газар ашиглах эрх дуусгавар болоход тухайн газар дээрх барилга байгууламж, бусад эд хөрөнгийг хэрхэх тухай тохиролцоо

2

7.1.Газар ашиглагчийн газар ашиглах эрх дуусгавар болоход хуульд өөрөөр заагаагүй бол уг этгээдийн газар дээрх барилга байгууламж, бусад эд хөрөнгө өмчлөгч этгээдийн тэрхүү эд хөрөнгөө тухайн газар дээр ашиглах эрх дуусгавар болно.

7.2. Хуулинд заасан үндэслэлээр газар ашиглах эрх дуусгавар болоход уг газар дээрх барилга байгууламж, бусад эд хөрөнгийг шилжүүлэх зардлыг газар ашиглагч этгээд өөрөө хариуцна.

7.3. Хуулийн хугацаанд газрыг чөлөөлөөгүй бол тухайн шатны Засаг дарга албадан нүүлгэх ажлыг зохих хууль тогтоомжийн дагуу зохион байгуулна.

Найм. Бусад зүйл

8.1. Гэрээ нь газар ашиглагчид газрыг актаар хүлээлгэн өгч, Эрх бүхий Засаг дарга газар ашиглах эрхийг олгосон өдрөөс эхлэн хүчин төгөлдөр болж мөрдөгдөнө.

8.2. Энэхүү гэрээг хоёр хувь үйлдэж, талууд гарын үсэг зурсан өдрөөс эхлэн ________(үсгээр) жилийн хугацаатай байгуулав.

8.3. Энэхүү гэрээтэй холбоотой бусад асуудлыг Монгол улсын холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу шийдвэрлэнэ.

8.4. Газар ашиглуулах гэрээг талууд жил бүр дүгнэх ба газар ашиглагч гэрээний биелэлтийг жил бүрийн 06 дугаар сарын 25-ны дотор, газар ашиглуулагч гэрээний 3 дугаар зүйлд заасан үүргийн биелэлтийг 07 дугаар сарын 01-ний дотор багтаан дүгнэнэ.

Гэрээний талуудын албан ёсны хаяг, харилцах утас:

Газар ашиглуулагч:
Говьсүмбэр аймгийн Сүмбэр сум
Сүмбэр сумын 2-р баг, Аймгийн ЗДТГазар" 104 дугаар өрөө"

Утас:70543387,99609028

Газар ашиглагч: ***Дуут нуур хөгжил ХХК овогтой***
Газрын байршил: ***Говьсүмбэр Сүмбэр 1-р баг Улсын нөөцийн газраас Дуут нуур хөгжил ХХК хүртэл***
Газар ашиглагчийн хаяг: **Говьсүмбэр Сүмбэр 3-р баг**
Регистр / улсын бүртгэл /-ийн дугаар: **/6709672/**
Харилцах утас: : **99087158**

ГЭРЭЭ БАЙГУУЛСАН:

Газар ашиглуулагчийг төлөөлж:	Газар ашиглагчийгтөлөөлж:
Сумын Газрын даамал **Бавуудорж** овогтой **Алтантуяа**	**Дуут нуур хөгжил ХХК-ны захирал Б.Төрмөнх**
гарын үсэг /../	/гарын үсэг/-------------------/тамга/

Энэхүү гэрээний нэг хувийг ***4201011078*** дугаар бүхий нэгж талбарын хувийн хэрэгт хадгалав.

3

ГААЛИЙН ЕРӨНХИЙ ГАЗРЫН ДАРГЫН
ТУШААЛ

2024 оны 05 сарын 28 өдөр Дугаар А/316 Улаанбаатар хот

“Тээвэр ложистикийн төв” гаалийн хяналтын бүс тогтоох тухай

Засгийн газрын агентлагийн эрх зүйн байдлын тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.4 дэх хэсэг, Гаалийн тухай хуулийн 236 дугаар зүйлийн 236.1 дэх хэсэг, 271^1 дүгээр зүйлийн 271^1.1.1, 271^1.1.7, 271^1.1.9, 271^1.1.17 дахь заалт, Гаалийн ерөнхий газрын даргын 2022 оны А/339 дүгээр тушаалын хавсралтаар батлагдсан “Гаалийн хяналтын бүсийн журам”-ын 1 дүгээр зүйлийн 1.2 дахь хэсэг, Мэргэжлийн зөвлөлийн 2024 оны 05 дугаар сарын 13-ны өдрийн хуралдааны 05/09 дугаартай шийдвэрийг тус тус үндэслэн ТУШААХ нь:

1.Говьсүмбэр аймаг, Сүмбэр сум, 1-р баг, Ганзам Аяган 100а хаягт байрлах “Дуут нуур хөгжил” ХХК-ийн 4201011216 нэгж талбарын дугаар бүхий 15,3га талбайг уул уурхайн бүтээгдэхүүн ачиж, буулгах зориулалттай гаалийн хяналтын бүсээр нэг жилийн хугацаатай тогтоосугай.

2.Энэ тушаал гарсантай холбогдуулан Гаалийн ерөнхий газрын даргын 2016 оны А/82 дугаар тушаалын 4 дүгээр хавсралтаар батлагдсан “Гаалийн хилээр нэвтрүүлэх барааны мэдүүлгийг нөхөн бичих заавар”-ын 4 дүгээр хавсралтад “Тээвэр ложистикийн төв -311038” гэж нэмсүгэй.

3.“Дуут нуур хөгжил” ХХК–тай гэрээ байгуулан, Гаалийн тухай хууль, холбогдох журмын хэрэгжилтийг ханган, хяналт тавьж ажиллахыг Сайншанд дахь гаалийн газар /Н.Батцэнгэл /-т үүрэг болгосугай.

4.Тушаалын биелэлтэд хяналт тавьж ажиллахыг Хяналт, бүрдүүлэлтийн газар /Б.Даваасүрэн/-т даалгасугай.

ДАРГА Р.ОТГОНЖАРГАЛ

1439501 1754